

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я

Б Е Л А Р У С К А Я

Г А З Э Т А

ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

9 771819 161008

«Прашу мяне расстраляць»

Чарговы мяккі прысуд маладафронтайцу, чарговы арышт Паўла Севярынца. Старонка 2.

У НУМАРЫ

Бітва за Velcom

Аўстрыйская кампанія хоча перакупіць беларускага сотовага апэратара. Старонка 3.

Кандрусеvіч вяртаецца

У беларускага касьцёлу будзе новы кіраўнік. Старонка 9.

Жорсткі прысуд за віртуальныя зньязаві

Клімава пасадзілі на два гады. Старонка 13.

Пераемнікам Пуціна стане пэнсіянэр?

Новым прэм'ерам Рэспублікі Беларусь назначаны кіраўнік фінансавай разведкі. Старонка 2.

PHOTOWMEDIANET

Абвастрэнъне здароўя

Сябар дзяяцінства А.Лукашэнкі падаў у адстаўку. Старонка 3.

У аўтарак стала вядома, што сыпікір палаты прадстаўнікоў нацыянальнага сходу Ўладзімер Канаплёў падаў у адстаўку. Пра такое разыўцыцё падзеяй гаворка вялася даўно. Афіцыйная прычына – стан здароўя і немагчымасць у сувязі з гэтым выконваць свае абязядкі на ранейшым узроўні. У пачатку жніўня сайт «Беларускі партызан» пісаў: «У кульперах Адміністрацыі прэзыдэнта актыўна гавораць аб tym, што бліжэйшым часам Канаплёва павінны ці са скандалам затрымаць, іф зьняць з работы з універсальнай фармуліроўкай: «па стане здароўя».

Канаплёў – адзін з апошніх магікан, якія былі ў камандзе Лукашэнкі ад самага яго абрання. Знаёмымі ж яны былі яшчэ раней, па су-

Працяг на старонцы 3.

Чарговы мяккі прысуд
маладафронтайцу,
чарговы арышт Паўла
Севярынца.

ФОТОВІДКИ

ГрышчэнЯ: «Прашу мяне расстраляць»

Суд над Яраславам Грышчэнем распачаўся ў Баранавічах 10 верасьня. Яраслаў — дзявятны па ліку маладафронтавец, якога прыцягнулі да крымінальнай адказнасці за парушэнне артыкулу 193 КК «Удзел у незарэгістраванай арганізацыі». Зь іх за кратамі атрынчоўся толькі Зыміцер Дацкевіч, астатнія аблежаваліся штрафамі і папярэджаннямі.

Працяг на старонцы 6.

АПЫТАНЬНЕ НА NN.BY

Колькі Вы зарабляеце ўсяго ў месяц, чытач?

менш за 200 даляраў	107 (23.5%)
ад 200 да 500 даляраў	148 (32.5%)
ад 500 да 1000 даляраў	80 (17.6%)
больш за 1000 даляраў	56 (12.3%)
я яшчэ маленёкі	46 (10.1%)
заробкі — не галоўны мой даход	18 (4.0%)

Усяго прагаласавала: 455

У НУМАРЫ

Вяртаньне на бацькаўшчыну

Прызначэнне арцыбіскупа Кандруссевіча мітрапалітам Беларусі можа ажыціць жыхары ў каталіцкай царкве ў Беларусі. Новым кіраўніком другой па велічыні канфесіі краіны стаў ураджэнец Адэльскага (Гарадзеншчына).

Старонка 7.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Новая кніга Ўладзімера Арлова

«Імёны Свабоды» Ўладзімера Арлова — гэта 261 гістарычны партрэт герояў беларускай свабоды XVIII—XXI стагодзьдзяў. Прэзентация новай кнігі з сэрыі «Бібліятэка Свабоды. XXI стагодзьдзе» адбудзеца ў пятніцу, 21 верасьня па адрасе: вул. Машэрава (Варвашэн), 8. Пачатак а 18-й. Уваход вольны.

Шаноўныя людзі!

«Наша Ніва» шукае распавясюднікаў для продажу газэты на вуліцах і ў электрычках. Справа выгадная і надта патрэбная.

Продаж ажыцьцяўляеца на аснове дамоваў.

Звяртацца праз тэл.: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84

Пераемнікам Пуціна стане пэнсіянэр?

Прэм'ер-міністар Рэспублікі Беларусь Міхаіл Фрадкоў падаў у адстаўку.

Адстаўка Фрадкова стала сэнсацыяй, аднак супэрсэнсацыяй стала новая прызначэнне. Усе чакалі, што новым прэм'ерам стане Сяргей Іваноў, якога меркавалі ў пераемніка — самы папулярны, пасля Пуціна, на сённяшні дзень палітык Рэспублікі. Аднак Уладзімер Пуцін унёс на разгляд Дзярждумы на пасаду прэм'ера кандыдатуру незаўважнага кіраўніка Расфинманторынга Віктара Зубкова. Пра гэта паведаміў журналістам съпікер ніжняй палаты парламэнту Барыс Грызлоў. Съпікер прапанаваў дэпутатам разгледзець кандыдатуру Зубкова на паседжаньні ў найбліжэйшую пятніцу.

Сёння ў Крамлі на сур’е Ўладзімера Пуціна і Міхаіла Фрадкова апошні папрасіў прэзыдэнта Рэспублікі аб адстаўцы ўраду. Пуцін просьбу задаволіў.

Міхаіл Фрадкоў заявіў, што сыходзіць з-за «маючых адбыцца буйных палітычных падзеяў у краіне, і жадае даць прэзыдэнту Рэспублікі поўную свабоду выбару рашэнняў, уключаючы кадравыя».

Пуцін падзякаў Фрадкову за дасягнутыя вынікі ў працы і ўзнагародзіў яго ордэнам «За заслугі перад Айчынай» I ступені. Пры гэтым прэзыдэнт Рэспублікі прапанаваў Фрадкову выконваць абавязкі старшыні ўраду да вызначэння Дзярждумай кандыдатуры новага старшыні ўраду. Пасля чаго Фрадкоў сабраў Савет міністраў на тэрміновае паседжаньне.

Віктар Зубкоў, які нарад-

зіўся ў 1941 г. у в. Арбат Свярдлоўскай вобласці, за савецкім часам прыйшоў шлях ад сълесара на Манчагорскім заводзе ў Мурманскай вобласці і дырэктара саўгасу ў Ленінградскай вобласці да першага сакратара Прыазёрскага гаркому КПСС і загадчыка агарнага аддзелу Ленінградскага аркаму партыі. У 1992 - 1993 гг. — першы намеснік старшыні Камітэту па замежных сувязях мэрыі Санкт-Пецярбургу; у 1993—1998 — намеснік кіраўніка Дзяржаўнай падатковай службы Рэспублікі — начальнік Дзяржаўнай падатковай інспекцыі ў г. Санкт-Пецярбургу.

Эксперыты назначаюць, што пачалася апэрацыя «Пераемнік». Новы прэм'ер-міністар можа аўтаматычна стаць кандыдатам на пасаду прэзыдэнта. Выбары ў Рэспубліку маюць прысьці ўвесну наступнага года.

У жніўні 1999 г. Барыс Ельцын прызначыў на пасаду прэм'ера малавядомага тады Ўладзімера Пуціна, а 31 сінтября 1999 г. перадаў яму прэзыдэнцкія паўнамоцтвы.

На пасаду магчымага пераемніка Пуціна раней называліся дзявяць кандыдатуры: віцэ-прэм'ер Сяргей Іванова і Дзмітрыя Мядзведзева. Прычым большасць экспертаў апошнім часам скілялася да кандыдатуры Іванава, як больш падрыхтаванага да прэм'ерства і прэзыдэнцтва. Дай Пуцін часцей стаў зьяўляцца на публіцы разам з Іванавым

Продаж Velcom: аўстрыйцы перайшлі дарогу расейцам

Аўстрыйская тэлекамунікацыйная карпарацыя Telekom Austria Group AG пацвердзіла інфармацыю пра перамовы наконт магчымага набыцця кампаніі Velcom. Расейскае ААТ «Вымпелком» таксама не губляе надзеі.

Першымі пра магчымую выгадную ўгоду даччынай фірмы аўстрыйскага Telekom — Mobilkom Austria на беларускім рынку паведамілі аўстрыйскія СМІ. Інфармацыянае агентства АРА падае цану ўгоды — больш за 1,6 млрд зёура. Дэталі ўгоды, хутчай за ўсё, агущаць 2 каstryчніка, у часе паседжання назіраль-

най рады аўстрыйскага Telekom.

На акцыі «Вэлкаму» на першы год прэтэндуе і расейскі тэлекамунікацыйны холдынг Altimo, уладальнік ААТ «Вымпелком» (гандлёвая марка «Білайн»). У траўні гэты сотовы апэратор агучыў пляны прыцягнення цягам году крэдытаў на \$800 млн.

Частка сумы мусіла пайсыці на набыццё актываў некалькіх расейскіх і замежных сотовых апэратораў. Сярод беларускіх тады называлі на толькі «Velcom», але й дзяржаўны БеСТ. Вядучы аналітык расейскай кампаніі «Тройка Диалог» Андрэй Багданаў лічыў зацікаўленасць у беларускім сотовым рынку лягічнай. Экспэрт ацінівае кошт Velcom у \$1 млрд.

Нагадаем, што пры канцы жніўня кіпрская кампанія «SB-Telecom» (сузаснавальнік СП ААТ «МІС») выкупіла пакет акцыяў «Вэлкаму», які належыў дзяржаве. Гешэфт адбыўся ў атмасфэры поўнай сакрэтнасці. Продаж

дзяржавай гэтага ліквіднага актыву некаторыя эксперыты звязваюць зь неабходнасцю аплочваць газавыя запасычнасці.

Калі ўгода з Mobilkom Austria адбудзецца, гэта будзе азначаць прыход другога аўстрыйскага інвестара на рынок дзяржмаёмыя Беларусі за гэты год: у жніўні акцыі ААТ «Матавэла» набыў аўстрыйскі холдынг «ATEC».

Камэнтатараў мочна інтрыгаваць той факт, што адзін з самых прыбытковых нацыянальных рэурсаў прыватизуецца келейна і інфармацыя амаль не праточваецца на вонкі.

Сямён Печанко

Mobilkom Austria

Эўрапейскі піянэр мабільнай сувязі 3-га пакалення — 3G. У 2005 г. кампанія выкупіла 100% акцыяў вядучага буйгурскага сотовага апэратора «MobilTel». Ужо тады кіраўніцтва аўстрыйскай кампаніі зрабіла заяву і пра свою цікавасць да беларускага рынку. ААТ «Вымпел Коммуникацыі» — адна з вядучых тэлекамунікацыйных кампаній Расеі ды СНД. Апэратор сотовай сувязі стандарту GSM, ад 1993 г. аказвае паслугі пад брэндам «Білайн».

Абвастрэньне здароўя

Працяг са старонкі I.

меснай працы ў Шклоўскім раёне. Цяпер з старых кадраў застаецца толькі Віктар Шэйман. Лічыцца, што Канаплёт выступаў своеасаблівай профілагікай Шэйману.

Выказваецца цэлы шэраг меркаванняў, чаму Канаплёт мог сысці ў адстаўку. Журналістка Святлана Калініна лічаць, што гэта звязанае з тым, што Канаплёт пагарэў на нафтавым бізнесе і лабіраваньнем сваіх інтарэсаў у ім. Старшыня АГП Анатоль Лябедзька ўвогуле ўдакладняе, што арыштаваны дырэктар «Белнафтахіму» Бароўскі зьяўляецца «блізкім сваяком Канаплёва». Былы дэпутат палааты прадстаўнікоў Сяргей Скрабец ўвогуле палічыў, што адстаўкі Канаплёва і Сухарэнкі могуць быць звязаныя з рыхтаваным імі «палацавым пераваротам».

На сёнянішні момант ніякай яснасці, дзе знаходзіцца спадар Канаплёт. Спартовая газета «Прэссбол» напісала, што былы сыпікер цікіер у Сочы, дзе папраўляе стан здароўя (нагадаем, што па

сумяшчальніцтве Ўладзімер Канаплёт — старшыня фэдэрацыі гандболу). Іншыя эксперыты выказываюць меркаваньне, што ён на лячэнні ў Санкт-Пецярбургу. Расейскі палітык Сяргей Бабурын увогуле заявіў у сераду, што Канаплёт цяпер у расейскай сталіцы.

Яшчэ ў аўторак мабільны тэлефон Уладзімера Канаплёва быў уключчаны, але на званкі ён не адказваў. Назаўтра ж абантэн аказаўся па-за зонай доступу. Не адказвае сотовы і жонкі Канаплёва Алы. Яна, дарэчы, як стала вядома інтэрнэт-выданьню «Салідарнасць», яшчэ раней за мужа звольнілася з пасады начальніка йупраўлення спэцыяльнай адказы Міністэрства адукацыі.

Пытаныне пра новага сыпікера будзе разгледжана 2 каstryчніка, калі пачнепча сесія Палаты прадстаўнікоў. Пасаду Канаплёва на супраць заніць старшыня ЛДПР і былы кандыдат на пасаду прэзыдента Сяргей Гайдукевіч, але найбольш рэальнай кандыдатурай выглядае першы намеснік Канаплёва Сяргей Забалоцец.

Зьміцер Панкавец

Уладзімер Канаплёт

нарадзіўся ў адзін год з Лукашэнкам: 3 студзеня 1954 г. у в. Акулінцы Магілёўскага раёну. Скончыў Магілёўскі пэдінстытут, паводле адзінкі — географ. Працујуцу дзейнасць пачаў выхавальнікам у Шклоўскай школе-інтэрнаце, служыў ва ўзброенных сілах, працеваў інспектарам па справах непаўнагоддзячых УУС Шклоўскага райвыканкаму. У 1994—1996 гг. — галоўны памочнік прэзыдэнта Рэспублікі Беларусь. Выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савету Рэспублікі Беларусь 13-га склікання, быў членам прэзыдэнту Вярхоўнага Савету, кіраўніком прапрэзыдэнцкага дэпутацкага групы «Згоды», намеснікам старшыні палаты прадстаўнікоў нацыянальнага сходу першага і другога склікання. З лістапада 2004 — быў старшынёй палаты прадстаўнікоў трэцяга склікання. Уладзімер Канаплёт узначальвае Беларуское аддзяленне Міжнароднага фонду аздынства праваслаўных народаў, Беларускую фэдэрацыю гандболу. Жанаты, мае двух сыноў.

Аршанскі фэст адбыўся насуперак масавым затрыманьнем. Каля ста чалавек трапілі ў руکі міліцыі для праверкі дакумэнтаў. Крапівенскае поле было блакаванае. Тым ня менш съяткаваньне адбылося — асобнымі групамі і не каля памятнага крыжа. Паўла Севярынца адзін з актывістаў правёз паўз кардоны па самой Крапівенцы на ўласнай байдарцы.

Ніколі раней улады не спрабавалі сарваць Аршанскі фэст так настойліва. Аднак ніколі раней і нацыянальныя актывісты не адстойвалі свайго права так цвёрда — зь мірнай цвёрдасцю.

Адстойвалі сваё права на ўласную гісторыю, уласную ідэнтычнасць, свабоду сходаў. Камень найшоў на камень. Нешта новае з нашай нацыяй.

Аршанскі фэст быў заснаваны ў гонар Дня беларускай вайсковай славы, які адзначаецца 8 верасьня ў памяць пра перамогу беларускіх войскаў над маскоўскім ў 1514 годзе.

Піша **Сяргей Макарэвіч**.

Па жыцьці — як па мінным полі

Сёлетні Дзень вайсковай славы пад Воршай прыйшоў па сюжэце прыгодніцкага фільму: з сапёрамі, міліцыйскімі кардонамі і сочкамі.

7 верасьня зьявілася інфармацыя, нібыта на Крапівенскім полі знайшли снарад. Таму там працавалі сапёры. Вядома, што ў нас знаходзяць міны выключна там, дзе мусіць праісці незалежнае мерапрыемства. Мне пацэнціла, што пра разъмінаваньне я даведаўся ўжо ў Воршы. У супрацьлеглым выпадку мог бы не паехаць туды зусім, як тое некаторыя і зрабілі.

Калі я са сваім знаёмым прыехаў у Воршу, то вырашылі спачатку зазірнуць у музей Караткевіча. А далей з аўтавакзалу на аўтобусе на фэст. Гэта было правільнае рагшэнне: ня ехаць на маршрутцы. Як высветлілася, зь некаторых маршрутак па дарозе на Крапівенскае поле міліцыя ссадзіла людзей у аўтазак і адвезла ў Воршу. Пасыля адпусцілі, але...

У 17.30 на аўтавакзале сустрэлі юнака Бову зь дзявою ма дзяўчатамі. Ад яго даведаўся, што на Гацькаўшчыне (прыпынак, побач зь якім знаходзіцца гісторычнае Крапівенскае поле) «мянты хапаюць людзей». Ужо ў салёне аўтобусу вырашылі ехаць далей за Гацькаўшчы-

ну, а назад вяртацца пешкі.

Крыху ад'ехалі ад гораду, і аўтобус спынілі супрацоўнікі ДПС. Намёт, што ляжаў почач, адразу закінулі пад сядушкі: чакалі, што будзе агляд салёну. Прайду, дзэпэсынік толькі загадаў кіроўцу не спыняцца на Гацькаўшчыне.

Едзэм далей. Але на павароце да Крапівенскага поля — кардон. Кіроўца, нягледзячы на забарону, спыняе аўтобус. Выходзяць дзяবе жанчыны.

— Хто тут яшчэ выходзіць?

Я падскокваю да кіроўца і даплачваю за праезд, абы ехаць далей.

Як толькі аўтобус схаваўся, Вова просіць прыпыніцца. Але сустракае катэгарычную адмову. Не дапамагае нават хітрык «спыніце, чалавеку дрэнна».

На наступным прыпынку, інноў на павароце ў бок да Дняпра (відаць, і там можна праісці да Крапівенскага поля), кардон.

Канчавы прыпынак — Дуброўна.

Тэлефануем Андрушю Мельнікаву. Ён пацьвярджае, што фэст адбудзеца, і скіроўвае нас у новае месца. Нас ужо шэсць чалавек. Далучыўся яшчэ дзядзька Васіль, які ў 1990-х хадзіў на мітынгах побач з Пазняком.

З Дуброўны вяртаемся ў

бок Воршы. Наперадзе першы кардон.

— Добры дзень, — да нас скіроўваюцца трое міліцыянтаў. — Вашы дакумэнты.

— Прад'явіце свае дакумэнты, — звяртаемся мы з сустречным патрабаваннем. Ва ўсіх траіх адсутнічае бэджы.

— Навошта, нас і так ведаюць...

Праверка дакумэнтаў заняла час, выказаным пажаданьнем убачыць нас, як съязміне, з філікеры.

І напраўду сонца амаль зайшло. Хвілінаў дваццаць, і будзе сапраўды цёмна.

Пачынаюць прыходзіць тэлефонныя званкі ад знаёмых наконт магчымых месцаў правядзення фэсту. Зноў звязываюцца з Мельнікам. Нічога канкрэтнага сказаць ня можа. Байцца, што

яго тэлефон праслушоўваецца.

Між тым набліжаемся да другога кардона. На дзвіва, тут нас міліцыянты не чапаюць. Васіль тлумачыць гэта так: не чапаюць, бо мяркуюць, што мы прывядзем іх да месца фэсту. Добрая ідэя, ды нерэалістычная.

Па дарозе сюды-туды ездзяць міліцэйскія машыны. Адны нас абганяюць і вяртаюцца назад, іншыя абганяюць і спыняюцца на бліжэйшым павароце. А міліцэйскі «фургончык» заяжджае на пагорак, і за намі адтуль сочачь. Каб бачыць, калі мы раптам збочым.

«Ужо съязмінала. Дастаньце съвета адлюстраўальныя элемэнты!» — даносіцца з машыны зь мігалкамі.

Перад чарговым паваротам у бок Дняпра заўважаем

дзядзьку, які нам называе новае месца фэсту. На павароце стаіць іншамарка. Гэта журналісты зь «Німецкай хвалі». Праз хвілінаў 15 пад'ехалі яшчэ дзёньве машыны. Гэта Мельнікаў і кампанія. Пакуль у барда бяруць інтэрвю, прыходзіць навіна аб затрыманых на прызначаным пад фэстываль месцы. Рушым наўпраст да Дняпра, дзе сабралася ўжо чалавек троццаць. На рэчы Крапівенцы застаўся Але́сь Пушкін і разам зь ім чалавек дваццаць пяць. Прыйсці да нас яны ня рызыкуюць, каб не натрапіць на шпегаў. Так і адзначаем Дзень вайсковай славы двумя гуртамі ў двух месцах — толькі не на самым месцы перамогі князя Астроскага.

Апоўначы зъяўляецца Павал Севярынец. Менавіта

праз яго сёлета такія меры перасыцярогі. Пагалоску аб яго магчымай прысутнасці пусыцілі аршанская дэмакраты за некалькі дзён да фэсту. Але, як было відаць, да апошняга моманту пагалосцы ня верылі нават арганізаторы.

Ня вытрымліваючы холаду, іду ў намёт. Там не нашмат цяплей. Таму заснуць не ўдаецца. Так і ляжу з заплюшчанымі вачымі да раніцы. Трасучыся, слухаю снепы.

Пачынае сьвітаць. Нехта ходзіць вакол намётаў і заклікае прачынацца ды ісці да крыжа на Крапівенскім полі. Маладафронтайцы пачынаюць крычаць адну з сваіх «крычалаў» з спэцыфічным зъвестам. И ўжо праз некалькі хвілінаў да мяне далятак: «Прад’явіце для пра-

веркі дакумэнты». «І што гэта за клічы такія?..» Гэта міліцыя і спэцназ.

Мы з суседам хутка складаем рэчы. Пакуль разьбіраем намёт, «мянты» перапісваюць пацпарнія дадзенныя ў тых, хто сядзіць ля вогнішча. Мы не ссыняшаемся ісці да ўсіх. А калі падыходзім, міліцыя нас нібы і не заўважае. Так нам шанцуе.

Некалькі чалавек спэцназаўцы вядуць да аўтазаку. Напэўна тых, у каго не было пацпартоў. Севярынец вырашае застацца з тымі, хто яшчэ не прачніуўся. А Андрэй Мельнікаў выводзіць группу з дванаццаці чалавек на шашу.

Па шашы прайжджае міліцыя. Падарожнай маршрутцы ў «мацогальнік» загадваюць не спыняцца на нашым прыпынку. Так пра-

ядждае і наступная маршрутка. Жаданьне без прыгоды дабрацца да Воршы зынікае. Між тым на прыпынку сабралася чалавек з дваццаць — усе з фэсту. На гарызонце зъяўляецца аўтобус. На дзіва і на шчасльце, ён спыняецца. Але пакуль едзем да Воршы, у галаву лезуць розныя непрыемныя думкі. Цалкам супакайоўся толькі тады, як электрачыгнік ад'ядждае ад вакзала.

Чатыры з паловай гадзіны — і мы зноў у Менску. Прамерзлыя за ночь да костак, усё ня можам сагрэцца. Але пра паездку не шкадуем. Усё-такі... мы перамаглі і на гэты раз. «Ня трэба бацца, — гаварыў увесе час дзядзька Васіль. — Хай яны, мянты, баяцца. Мы — гаспадары на нашай зямлі».

У Дзень беларускай вайсковай славы, падчас сьвяткаваньня Дня гораду, у Менску правішоў рыцарскі фэст.

Яраслаў Грышчэні: «Прашу мяне расстраляць»

Працяг са старонкі 2.

Ля будынку раённага суду сабралася больш падаротні чалавек, сярод іх вядомыя беларускія палітыкі і моладзеўцы актыўісты. Былі Аляксандар Мілінкевіч з Інай Кулей, Мікола Статкевіч, Алесь Беляцкі, на гадзіну прыехаў Анатоль Лябедзька. Большаясьць ахвочых не змагла патрапіць у залю: для працэсу вызначылі маленькае памяшканье, да таго ж значная частка яго была загадзя занятая. Таму пад вокнамі, сінхронна з судовым паседжаннем, стартавала акцыя падтрымкі.

Актыўісты разгарнулі рэсцяжку «Зараз не 1937-мы», узянялі сцяг, началі гукаць «Свабоду Грышчэні!»

Баранавіцкая міліцыя пару хвілінаў папярэджвала пратестуюцца, пасля спэцназ начаў затрыманні. Людзі ў чорнай форме ўзялі акцыю ў кальцо і началі адціскаць ад суду, выхопліваючы па адным актыўісту і заводзячы ў мікрааутобус.

«ГАЗель», вядома, не «запарожаць», але як у ёй зъмісьціліся 22 затрыманыя плюс спэцназ — загадка. У цеснай кампаниі ў мясцовы РУУС падтрымкі Павал Севярынец, Зымі-

Яраслаў Грышчэні з мамай паслья абвяшчэння прысуду.

цер Хведарук, Іван Шыла. Трапілі нават фотакарэспандэнты міжнародных агенцый Віктар Драчоў (AFP) і Васіль Фядосенка (Reuters). У РУУС затрыманых марыналі некалькі гадзінай, не адпускаючы нават непаўнагадовага Шылу, якога напярэдадні судзілі ў Салігорску. На затрыманых склалі пратаколы за парушэнне парадку правядзення масавых акцый.

Пакуль у судзе над Грышчэнем слухалі паказаныні сведкаў і самога Яраслава, у суседнім пакоі начаўся разгляд адміністрацыйнае справы затрыманага падчас «акцыі падтрымкі» Паўла Севярынца. Астатніх паадпускалі з павесткамі ў суд на 18—25 верасня.

Паўла судзілі паводле трох артыкулаў АК: «Дробнае хуліганства» (як сказали сведкі — мясцовы міліцыянт маёр Столляр і байцы ПМНС з Берасця Саланевіч і Шкутовіч — «Павал сівісцеў у сівісток»); «Арганізацыя і правядзенне несанкцыянаванай акцыі»; «Непадпарадкаванне міліцыі». Апошніе выявілася ў тым, як сказаў адзін са сведкаў, што Павал надта ўжо вырываўся з моцных міліцыйскіх абдымкаў. На пытаныне, а чаго ж тады Севярынец ня вырываўся, калі вырываўся, спэцназавец задаволена адказаў: «Дык я ж сільны!»

Судзьдзя Ж. Капачэўская пакарала Севярынца 17 сут-

камі арышту: двое сутак дала за «сівісток», 15 — за арганізацыю несанкцыянаванай акцыі. За супраціў міліцыі прызначыла штрафу 20 базавых величыніяў (620 тыс. рублёў). Гэта ўжо трэція «суткі». Паўла паслья вызвалення з «хіміі» ў пачатку чэрвеня. Напярэдадні 27 ліпеня ён быў схоплены з улёткам і асуджаны на 15 сутак. Выйшаў на волю 7 жніўня. **20 жніўня** быў затрыманы ў Берасці падчас прэзентацыі сваёй кнігі «Лісты зь лесу». За арганізацыю несанкцыянаванага мерапрыемства Павал быў асуджаны на 15 сутак і выйшаў на волю 4 верасня. Паслья няпоўнага тыдня свабоды ён адбывае новы тэрмін у баранавіцкім ізаляторы.

Тым часам вынясеныне прысуду Грышчэні перанеслася на 11 верасня: за дзень суд не пасыпеў разгледзець рэчавыя доказы, апытаць пазасталых сведкаў, зладзіць судовыя спречкі.

Прысуд быў абвешчаны на заўтра, каля 14-й. Пракурор прасіў пакараць Грышчэню годам турмы ўмоўна. У адказ Яраслаў Грышчэні ў заключным слове падсумаваў свае правіны канкрэтнай прапаноўкай: «Прашу мяне расстраляць». Але прысуд быў мяккі. Грышчэні быў прызнаны вінаватым, і яму прызначана 30 базавых величыніяў штрафу — усяго на 10 базавых величыніяў болей, чым Севярынцу.

Зыміцер Панкавец, СМ

Актыўістка Крысиціна Шацікова і маёр Столляр.

Маргарыта Царан на свабодзе

Асуджаная ў выніку съледчага эксперыменту на чатыры гады пазбаўленъня волі за набыцьцё наркотыкаў студэнтка Гарадзенскага ўніверситету знаходзіцца дома. Генпрокурор **Пятро Міклашэвіч**: «У дачыненъні да дзяўчыны паступілі амаральна і незаконна».

20-цігадовая **Маргарыта Царан** 28 сакавіка 2007 г. была асуджана на чатыры гады пазбаўленъня волі: яе прызналі вінаватай у незаконным набыцьці «з мэтаю продажу наркотычнага сродку — марыхуаны масай 0,28 грама за 22.000 рублёў».

Наркотыкі **Маргарыта** набыла па просьбe сябра дзяўчынства **Андрэя Кісяля**. Хлопца затрымалі за ўжыванье наркотыкаў і прапанавалі ў міліцыі няпросты выбар: турма або супрацоўніцтва. Той абраў апошняе і атрымаў заданъне — набыць праз знаёмага чалавека марыхуану ў выкладчыка Гарадзенскага ўніверситету **Андрэя Здасюка**.

А.Кісель звярнуўся да Маргарыты, студэнткі 1-га курсу, якая наведвала заняткі Здасюка. Калі Маргарыта прынесла наркотык «сябру», яе ўжо чакалі апэраторы ўнікі. У выніку дзяўчына атрымала чатыры гады зняволеньня, замоўца марыхуаны асуджаны ўмоўна, а выкладчык-прадавец... уцёк з-пад варты за мяжу. Характэрны факт: студэнты Здасюка цвердзяць, што на сваіх лекцыях той пропагандаваў ужыванье наркотыкаў і казаў, што сам шмат чаго пераспрабаваў.

У судзе Маргарыту бараніла яе мама. **Валянціна Пятроўна** была ўпэйненая, што дачку выкарысталі ў незаконным эксперыменте дзеля падвышэння паказчыкаў барацьбы з наркотыкамі. Яна звярнулася з адкрытым лістом да Прэзыдэнта, у генпр

ракуратуру, Вярхоўны суд. Ліст падпісалі **120 студэнтаў і выкладчыкаў ГДУ**.

Міліцыянты, што ладзілі эксперымент, лічаць яго бездакорным. Начальнік падраздзяленъня па наркакантролі **Дзяніс Багдзевіч** кажа пра Маргарыту: пасадзілі — значыць, было за што. Паводле яго словаў, выкарыстаныне выпадковых асобаў з мэтаю выкрыцця каналаў распаўсюду наркотыкаў — нармальная практика, бо калі міліцыянт зробіць кантрольны закуп, гэта могуць расцаніць як падбухторванье «з усімі вышыкаючымі».

Андрэй Кісель яшчэ да суду

сьцвярджаў, што да супрацоўніцтва яго змусілі шляхам шантажу і напісаў заяву ў пракуратуру. Аднак пасля забраў яе.

Месец таму **Валянціна Царан** мела сустрэчу з генэральным прокурорам Пятром Міклашэвічам. У адказ на пытаныне, ці маральна выкарыстоўваць людзей у такіх эксперыментах дзеля пасоўванья па кар'ернай лесьвіцы, пачула: «Ня толькі амаральна, але й незаконна». П.Міклашэвіч паабяцаў узяць справу пад асабісты контроль. Прыкладна ў той жа час старшыня Гарадзенскага аблсуду ўнёс пратэст у парадку нагляду на рашэнне суду Ленінскага раёну Горадні. Справу накіравалі на перагляд.

У турме, дарэчы, дзяўчына працавала швачкай, шыла форму для супрацоўнікаў міліцыі. Такая вось злая іронія лёсу.

З верасьня рашэннем Прэзыдэнту Гарадзенскага абласнога суду Маргарыце замянілі 4 гады пазбаўленъня волі на 3 гады абмежаванъня волі. «Найперш тут заслуга прэзы, што актыўна асьвятляла гісторыю Маргарыты. Увогуле, шмат каму трэба сказаць дзякуюй», — расхвалявана кажа **Валянціна Пятроўна**. Цяпер дзяўчына дома. На час пакарання яна мусіць падпарадкоўвацца адмысловому графіку — вяртатаца дамоў да 19.00, адзначаща ва ўчастковага. Пасля зімовай сесіі Маргарыту адноўляць на вучобе.

Сямён Печанко

14 гадоў за таблеткі ад кашлю

Цвярскі суд Масквы прысудзіў беларусаў да 14-гадовага зняволеньня за ўвоз у Расею тысячы таблетак ад кашлю.

Двум грамадзяням Беларусі Аляксандру Чачураву й Сяргею Лагуну інкрымінавацца кантрабанда і незаконны продаж псыхатропных рэчываў. «Супрацоўнік расейскай фэдеральнай служ-

бы па кантролі за незаконным абарачэннем наркотыкаў (ФСКН) адрэкамэндаваўся аптэкам і праз інтэрнэт замовіў партыю польскіх лекаў «Тусал». Чачурав і Лагун прывезлы

1000 таблетак у Москву і былі затрыманыя», — патлумачыў адвакат аднаго з падсудных Яўген Чарнавусяў.

«Тусал» ня ўключаны ў пералік зарэгістраваных у

Расеі прэпаратаў. Гэтыя таблеткі ўтрымліваюць псыхатропнае рэчыва дэстрэмэтарфан гідрабамід у малых дозах — 15,4 міліграма ў тысячу таблетак. У анатацыі да прэпарата пазначана, што яго могуць ужываць малыя дзеці. Адвакаты асуджаных маюць намер звярнуцца ў Эўрапейскі суд па правах чалавека ў Страсбургу.

АК

Эўрасаюз не дазволіць Лукашэнку перабіраць

Рэзкі адказ Эўракамісіі на прапановы Варанецкага.

Спадзяваныні на дапамону ЭС у забесцяпчэнні энэргетычнае бяспекі Беларусі пайшло на глум. Прадстаўніца Эўракамісіі заяўляла, што Эўрасаюз адхіляе прапановы афіцыйнага Менску аб эканамічным супрацоўніцтве, бо ўмовай супрацоўніцтва зьяўляюцца дэмакратычныя зъмены ў Беларусі.

Эўрасаюз выкарыстаў нагоду таксама, каб выка-
заць занепакоенасць навы-
мі арыштамі ў Беларусі і
здушэннем грамадзянскіх
ініцыятываў.

ЭС асуджае апошнія пры-

суды, вынесеныя актывістам моладзевай арганізацыі «Малады фронт». Прагэта радыё «Свабода» паведаміла прэс-сакратарка Эўракамісіі **Крыстыяна Гомана**:

«Мы занепакоенныя паведамленынімі пра арышты на працяглы тэрмін грамадзкіх актывістаў за тое, што яны рэалізоўвалі сваё грамадзянскае права на выказванье. Паўтарэнне па-
літычна матываваных арыштагаў, якія мы назіралі ў апошнія месяцы, ставіць пад сумнёў гатовасць Беларусі супрацоўнічаць з

Эўрасаюзам».

Спін. Гоман таксама паведаміла, што ЭС адхіляе прапановы аб больш шчыльным эканамічным супрацоўніцтве, у прыватнасці, у транзыце энэргарэсурсаў, зробленыя на гэтым тыдні намеснікам міністра замежных справаў Беларусі Валерам Варанецкім на канфэрэнцыі па эўрапейскай палітыцы доб-

«Пакуль ёсьць пратэсты на вуліцах, рэжым ня прыйдзе на кухні»

З адказаў Паўла Севярынца на онлайн-канфэрэнцыі радыё «Свабода».

— Што цяпер адбываецца ў Салігорску — пасадзяць яшчэ кучу людзей за ўчорашні пікет, у чым сэнс? Відавочная сіла на баку ўлады, навошта бяздумна падстаўляцца? Яны ж будуть проста саджаць і такім чынам выключаць людзей з супраціву. Калі ласка, адкажыце без пропаганды.

— У салігорскіх судах удзельнікам учорашнай акцыі салідарнасці даюць штрафы. А пратэст і супраціў на вуліцы патрэбныя. Калі ня будзе «Маладога фронту» на вуліцах — па апазыцыянэрскому рэжыму прыйдзе на кухні.

Канстытуцыйны суд за роўнасць моваў

28 жніўня Канстытуцыйны суд разгледзеў пытаныне адсутнасці блянкі для цэнтралізаванага тэставання на беларускай мове. КС накіраваў у Саўмін прапанову разгледзець зъмены ў Палажэнніне аб парадку арганізацыі і правядзення цэнтралізаванага тэставання, якія б дазволілі грамадзянам у часе тэставання карыстацца як беларускай, так і расейскай мовай.

СП

Алейнік праўды не дабіўся

Суд Ленінскага раёну сталіцы признаў правамерным адпічэнні Юрасія Алейніка з

СЪЦІСЛА

Акадэміі кіраваньня. Студэнт лічыць сваё выключэнне па-
літычна матываваным і дамагаўся аднаўлення. ВНУ Польшчы, Рәсей і Ўкраіны прапанавалі хлопчу працягнуць навучанье ў іх.

Чавэс увёў права галасаваць з 16 гадоў

Прэзыдэнт Вэнесуэлы Уго Чавэс панізіў узроставы цэнз выбараў

рага суседства.

Прэс-сакратарка Эўракамісіі заяўляла, што Эўрасаюз Не дазволіць аўтарытарнаму кіраўніцтву Беларусі перабіраць, у якіх сферах супрацоўнічаць. Яна сказала, што дэмакратызацыя Беларусі застаецца абавязковай умовай для больш шчыльных сувязяў:

«Збліжэнніне з Эўрасаюзам патрабуе, каб Беларусь зрабіла пераканаўчыя крокі ў справе дэмакратызацыі і павагі да правоў чалавека, у тым ліку і права людзей выказваць свае думкі і права няўрадавых арганізацый на існаваньне».

У лістападзе летасць Эўрасаюз вылучыў 12 умоваў, якія павінен выкананы Менск для паляпшэння адносінаў з Эўропай. На думку спадарыні Гоман, дзеяньні беларускіх уладаў цалкам супярэчаць гэтым умовам.

МБ

да 16 гадоў. Гэта адбылося ў рамках канстытуцыйнай реформы.

МБ

Грузія мае намер адкрыць пасольства ў Беларусі

Такую выснову можна зрабіць з паведамленням СМІ пра тое, што 17 верасня парлямэнт Грузіі мусіць разгледзець кандыдатуры паслоў Грузіі ў Беларусі, Латвіі й Японіі.

Апроч таго, як паведаміў 11 верасня грузінскага старшыня парлямэнтскага камітэту па замежных сувязях Канстанцін Габашвилі, у памянёных краінах, дзе дагэтуль ня дзейнічалі пасольствы Грузіі, цяпер плянуеца адынціц грузінскія дыпломаты.

АФН

Арцыбіскуп Кандрусеvіч вяртаецца

Але гэта пакуль сакрэт.

7 верасьня вядомы італьянскі журналист Андрэя Тарнэлі у сваім блогу на сайце газеты «Giornale» напісаў: «У бліжэйшыя дні Папа Бэнэдикт XVI прызначыць італьянскага святара дона Паола Пэцы, які належыць да місіянэрскага брацтва Святога Карла Барамея, новым арцыбіскупам сабору Божай Маці ў Маскве замест Тадэвуша Кандрусеvіча. Святар польска-беларускага паходжання будзе арцыбіскупам Менску (Маенса на ўзве Менска-Магілёўская архідыяцэзія, якую цяпер узначалівае біскуп Антоні Дзям'янка — «НН»). Рашэнне Папы важнае экуменічна: факт, што на чале каталікоў Рәсей стане італьянец дасьць

Тадэвуш Кандрусеvіч

нар. у 1946 у в.Адэльск (Гарадзеншчына). У 1962 паступіў у Гарадзенскі ўніверсітэт, аднак праз год вышоў з-за цвярднення за рэлігійныя пераканаанні. Скончыў Ленінградскі політэхнічны інстытут, рабіў інжынерам у Вільні. У 1981 г., па сканчэнні Ковенскай духоўнай сэмінарыі, рукаплакадзены ў святары. У 1989 г. прызначаны біскупам для Менскай дыяцэзіі, першым за шмат гадоў. У красавіку 1991 г. прызначаны Апостальскім адміністратарам для каталікоў лацінскага абраду поўначы Эўрапейскай часткі Рәсей. У сакавіку 1999 г. выбраны Старшинём Канфэрэнцыі каталіцкіх біскупаў Рәсей, а ў лютым 2002 Папа Ян Павал II прызначыў Кандрусеvіча мітрапалітам наваствораных каталіцкіх япархій Рәсей. Валодае беларускай, польскай, расейскай, літоўскай, ангельскай і італьянскай мовамі.

станоўчы імпульс у адносінах з расейскай праваслаўнай царквой».

«Giornale» — адно з найбольш аўтарытэтных і ўплывовых італьянскіх выданняў. Газета належыць Паола Бэрлюсконі, роднаму брату былога прэм'ер-міністра Італіі, і не была заўважаная ў «жоўтых» скандалах. Сам А. Тарнэлі лічыцца адным з самых уплывовых ватыканолягіў Італіі. Тому большасць экспертаў пагаджаецца з тым, што Тарнэлі мае рацю і тут.

Камэнтатары блогу Тарнэлі пагаджаюцца, што такі крок Бэнэдикта XVI паспрыяе паляпшэнню адносін між праваслаўнымі і каталікамі Рәсей. Да ксяндзоў-немцаў, французаў ці італьянцаў у Рәсей стаўніца больш цярпіма, чым да «палякаў»,

якіх вінаваціць у празэлітызме. Некалькіх святараў нават дэпартавалі з Рәсей.

Азін з камэнтатораў асыцярожна разважае, што ў выпадку вяртання Тадэвуша Кандрусеvіча на Радзіму, яго можа чакаць кардынальскае званніе, якое цяпер з беларускіх святараў мае толькі 93-гадовы Казімер Сьвентак.

У Беларусь Кандрусеvіч прыняхдаў у ліпені на Гудагайскі фэст. Там арцыбіскуп выступіў на чысьцоткай беларускай мове, згадаўшы, што менавіта на гэтай зямлі пачуў пакліканье да святарства і шмат чым ёй абавязаны.

Пакуль звесткі пра прызначэнне адміністрата афіцыйна камэнтаваць, як у Маскве, так і ў Менску. «Магчыма, пра вяртанне будзе абвешччана у чацвер 13 верасьня, падчас сустрэчы каталіцкіх святараў Менска-Магілёўскай дыяцэзіі», — кажа адзін з ксяндзоў-суразмоўцаў, пацвярджаючы неафіцыйную інфармацыю пра перавод Кандрусеvіча ў Беларусь.

«Мы ўсе вельмі разылічваем і спадзяємся на гэта прызначэнне, — гаворыць іншы ксяндз. — Да нас прыедзе паважаны святар і казаньнік, а таксама моцны адміністратор, які трymаў у сваіх руках усе справы Касыцёлу неабсяжнай Рәсей».

Немалаважна, што касыцёл узначаліць біскуп, народжаны ў Беларусі, які выдатна гаворыць на роднай мове і папулярны сярод святараў.

Крыніца «НН» у Рыме паведамляе, што зараз арцыбіскуп Кандрусеvіч знаходзіцца ў Ватыкане.

Зыміцер Панкавец

Тыя ж штампы

31 студзеня 2008 г.
замест праўлікі ў
Беларусі ўводзіцца
рэгістрацыя.

Прывесці пашпарты ўсіх грамадзянаў у адпаведнасці з «адзіным парадкам рэгістрацыі па месцы жыхарства і месцы перабываання» плянунецца за тры гады. Столікі доўжынца пераходны пэрыйяд, прадугледжаны прэзыдэнтам Указам №413 «Аб удасканаленіні сістэмы ўліку грамадзянаў па месцы жыхарства і месцы перебываання».

Чым розніца рэгістрацыі ад савецкай праўлікі?

Хоць у садовы дамку

Намеснік дырэктара Нацыянальнага цэнтра законапраектнай дзейнасці пры прэзыдэнту **Людміла Панфёрова** кажа, што цяпер уласнік зможа рэгістрацацца па месцы знаходжання жыльля без абмежаванняў — нават у садовых доміках і дачах, у будынках, падлеглых зносу і капрамонту. Прадугледжаная рэгістрацыя для асоб, што жывуць у будынках рэлігінага прызначэння. Будуць рэгістрація і падзелы.

істраваць бамжоў — пры цэнтрах сацыяльнай дапамогі.

Скасуюць «мэтыры»

Новы парадак вызваляе суды ад фіктыўных штрафаў і разводаў, зылквідзе рынак гандлю праўлікай, лічыцца намеснік начальніка Дэпартамента па грамадзянству і міграцыі МВД **Анатоль Ланін**. Каб працеваць, можна будзе зарэгістрацца па месцы перебываання на год, а пасля працягваць рэгістрацыю. Для такой рэгістрацыі няма абмежаванняў па жылплощады.

Будуць папярэджваць

Зыміцер заканадаўства

адносна парушэння пражывання не па месцы праўлікі — за пражыванне без рэгістрацыі грамадзянін спачатку атрымае папярэджанне, і толькі потым штраф.

Усе роўныя, але Менск раўнейшы

Парадак рэгістрацыі — адзіны на ўсёй тэрыторыі Беларусі, зь некаторымі адрозненінімі для сталіцы. Там, напрыклад, для пастаяннай рэгістрацыі тро будзе 20 кв. м жыльля праці 15 кв. м па краіне. Натоўственік патрабаваўся менш. Аднак эксперты ўсё адно прагназуюць прыток працоўнай сілы ў сталіцу.

Яраслаў Сычэвік

Дробны бізнэс б'е чалом прэзыдэнту

У сталіцы адбыўся мітынг
прадпрымальнікаў. Піша **Сямён
Печанко**.

Санкцыявыя ўладамі мітынг індывідуальных прадпрымальнікаў на Бангалор прайшоў мірна, у прысутнасці журналістаў, прадстаўнікоў амэрыканскага пасольства і супрацоўнікаў спэцслужбаў. Колькасць удзельнікаў не напамат перасягнула заяўленую арганізатарамі — нягледзячы на выходны для прадпрымальнікаў дзень — панядзелак — прыйшло трохі больш за пяцьсот чалавек.

Задачай мітынгу было звярнуць увагу на стан дробнага бізнэсу пасля ўступлення ў сілу прэзыдэнцкіх указаў №302 і №760. Першы прадугледжвае пераафармленне індывідуальных прадпрымальнікаў у прыватныя ўнітарныя прадпрыемствы. Гэта ўскладненне фінансавую справаздачнасць. Пункт 1.1 указу №760 прадугледжвае, што ад 1 студзеня 2008 г. на працу прадпрымальнікам можна будзе наймаць толькі блізкіх сваякоў.

Вёў мітынг старшыня грамадзкага аб'яднання «Пэрспэктыва» Анатоль Шумчанка. Свой выступ ён збудаваў як адкрыты зварот да Лукашэнкі. Г Шумчанка, і іншыя выступоўцы крытыкавалі чыноўнікаў. Тыя, на іх думку, няправільна распрацоўваюць праекты законаў, датычных прадпрымальніцтва: «Чыноўнікаў, якія распрацоўваюць праекты ўказаў, што ў выніку прыводзяць да стайкай і мітынгаў, трэба судзіць».

Над выступоўцамі вісіл распяцжкі з цытатамі Лукашэнкі аб неабходнасці абароны прадпрымальнікаў. Былі плякатаў з надпісамі «Дзеці прадпрымальнікаў — прадпрымальнікі, дзеці міністраў — міністры?», «Прэзыдэнт, ты — бацька, але з намі абышоўся, як айчым».

У сталіцы толькі 14 прадпрымальнікаў перааформіліся адпаведна з новымі патрабаваньнямі, зазначыў сп.Шумчанка. Прадстаўнік ад Чэрвенскага рынку Васіль Бараноўскі выказаў непакой за прадпрымальнікаў-інвалідаў, якіх указ №760 пазбаўляе шанцаў на далейшую працу. «Пакуль мы па-рабску маўчым, з

Мітынг арганізаваў прадпрымальніцкі лідэр Анатоль Шумчанка.

намі будуць рабіць, што заўгодна», — казала лідэрка прадпрымальнікаў зь менскага «Дынама» Мая Сіняўская.

Пры канцы мітынгу прысутныя ўхвалілі рэзалюцыю, у якой просяць сустрочы з прэзыдэнтам, а таксама адмены ўказаў, што ўскладняюць прадпрымальніцтву дзейнасць у Беларусі. У выпадку, калі іх прапановы будуть праігнораваныя, прадпрымальнікі абіцаюць хватлю акцыяў пратэсту пры канцы году.

У шэрагу гарадоў на канец верасня пададзеныя заяўкі на правядзенне мітынгаў прадпрымальнікаў. Рэакцыя

мясцовых уладаў нэрвовая. Так, у Слоніме мясцовыя ўлады адмаўляюцца прадставіць прадпрымальнікам пляцоўку, спасылаючыся на падрыхтоўку гораду да юбілею. У Гомелі старшыня Камітэту эканомікі аблвыканкаму Эльвіру Карніцкага пры съведках нецензурна выказала ся на адрес ініцыятара прадпрымальніцкага форуму Аляксандра Рубчэні. Лідэр віцебскіх прадпрымальнікаў Анатоль Шапавал, адзін з удзельнікаў галадоўкі ў 2004 г., падкрэсліў, што прадпрымальнікаў пачуюць тады, калі на вуліцу выйдуть тысячы чалавек.

Беларусь пярайдзе на вугаль і туркменскі газ

У энэргабаланс Беларусі да 2011 году плянуеца далучыць вугаль у аб'ёме амаль 3 млн т умоўнага паліва. Аб гэтым паведаміў намесынік старшыні Прэзыдзіпу Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Ўладзімер Цімашпольскі.

У Беларусі плянуеца збудаваць некалькі цеплаэлектрастанцыі на вугалі. Акрамя таго, многія энэргакрыніцы краі-

ны будуць прыстасаваныя пад камбінаваны ўжытак паліўных рэсурсаў.

Ідуць перамовы з Туркменістанам, каб праз узаемазаліковыя схемы у беларускім балансе мець туркменскі газ. Паводле словаў У. Цімашпольскага, вядзеца сур'ёзная працца ў проектаў, якія прадугледжваюць кітайскія інвестыцыі ў беларускія энэргаблёкі.

Уладзімер Цімашпольскі таксама адзначыў, што за кошт атамнай электраэнэргіі Беларусь плянуе замясціць на менш як 10 працэнтаў паліўна-энэргетычнага балансу. Пад пабудову АЭС прыглядалі розныя пляцоўкі, у тым ліку на Гарадзеншчыне, але пакуль скіляюцца да магілёўскага варыянту.

БЕЛТА

Менскі гадзіннікавы завод могуць прадаць

Дзяржаўны пакет акцыяў Менскага гадзіннікавага завода «Луч» могуць прадаць замежнаму інвестару, паведаміў журналістам намесынік міністра эканомікі Беларусі Алег Мельнікаў. На дадзены момант праводзіцца аналіз усёй папярэдняй дзеянасці прадпрыемства, утвораная афіцыйная група, якая вызначае кірунак яго наступнага раззвіцця. У якасці магчымага варыянту аздаравлення прадпрыемства разглядаецца продаж яго замежнаму інвестару. Намесынік міністра падкрэсліў, што спачатку патрэбна знайсці такога інвестара і прапанаваць яму пэўныя ўмовы, напрыклад, захавань-

не працоўных месцаў.

Алег Мельнікаў падкрэсліў, што датычна ўстойліва стратных прадпрыемстваў банкуруцтва будзе ўжывацца ў самым скрайнім выпадку. Найперш увага будзе надавацца мерапрыемствам дасудовага аздараўлення.

Нагадаем, што ў жніўні бягучага году былі выстаўленыя на продаж дзярждолі акцыяў кампаніі мабільной сувязі «VELCOM», ААТ «Мотавелла», ААТ «Белвылічтэхніка».

Эксперты звязваюць гэту хвалю продажаў дзяржаўных акцыяў з магчымымі цяжкасцямі пры разылку за расейскія энэрганосбіты.

СП

Рост цэнаў на тэлефонныя размовы

У Беларусі ў сярэднім на 7% павышаныя тарыфы на паслугі электрасувязі. Гэта прадугледжана пастановай Мінэканомікі №153.

Бізнес «Майкрасофт» у Беларусі вырас утрай

Павялічылася й колькасць OEM-партнераў «Майкрасофт» у Беларусі. Ціпер замест сыцілага дзясятка прадаўцоў праграмных решэнняў карпараціі ў краіне пад сцягамі амэрыканскай кампаніі працуе 81 фірма.

Частку льнозаводаў зачыняць

У Беларусі 49 ільнозаводаў.

СЪЦІСЛА

«Ёсьць прапановы скараціць іх колькасць да 25, астатнія зрабіць цэхамі або філіямі», — заявіў прэм'ер-міністар Сяргей Сідорскі. Заводы маюць мінусавую рэнтабельнасць на працягу апошніх трох гадоў.

МБ

Найлепшая бульба — на Гарадзеншчыне

Яна складае ў сярэднім 230 ц/га, што на 30 ц/га вышэй за сярэдні паказчык па краіне. Найлепшы вынік дэманструе гатунак бульбы «Скарб», ураджайнасць якога месцамі сягае 400 ц/га. Як і ў савецкія часы, на ўборку бульбы прыцягваюцца вучні школаў і студэнты.

СП

Рэкордны рост аўтамабілебудаванья ў Польшчы

Такіх фантастычных вынікаў польскае машынабудаванье не было такім багатым на навінкі.

Завод Fiat Auto Poland у Тыхах перад вакацыямі запусціць ў вытворчасць новую мадэль Fiat 500. Яна выклікае такую вялікую цікавасць у Захоўніяй Эўропе, што канцэрн не спрайянеца з замовамі.

Сапраўдны «гіт» польскіх прадпрыемстваў «Фіяту» — Panda. Сёлета завод у Тыхах выпусціць іх 270 тыс.

Налета на канвэерах звязвіца прадпрыемстваў «Форду» аўтамабіль «Ka».

Варшаўскі аўтазавод рых-

теуцца выпускаць ліцензійны Chevrolet Aveo. Паслы банкуруцтва Daewoo Motor, свайго карэйскага партнэра, Варшаўскі аўтазавод перажыў крызіс, і зноўку падняўся на ногі дзякуючы супрацоўніцтву з украінскім канцэрнам «УкрАўто», кантроліраваным Тарыэлам Васадзэ. Партнэр адкрыў прадпрыемству шырокія рынкі на Ўсходзе. Успадкаваны ад супрацоўніцтва з Daewoo жэрэнскі Lanos вельмі папулярны ва Украіне і Pacei. Aveo ж з Жэрэя будзе таксама экспартавацца ў сетку Chevrolet у Эўрасаюз.

Сёлета

FSO (Завод легкавікоў) мяркуе выпусціць каля 4 тыс. гэтых аўтамабіляў, а ўжо наступным годам — каля 70 тыс.

На пачатку верасьня на аўтамабільным кірмашы ў Франкфурце адбудзеца прэзэнтацыя «Фольксвагену» Caddy Maxi — яшчэ аднаго аўтамабіля польскага вытворчыцца. Гэта павялічаны варыянт грузавога Caddy, які ўжо 4 гады вырабляецца ў Эўропе выключна на пазнанскім аўтазаводзе VW. Гэтая мадэль таксама звязана з «гітом» VW.

Падрыхтавала Марына Салавей

PHOTO BY M.M./MEDIA.NET

6 верасня

Дажынкі ў надзейных руках

Моладзеўага актыўіста **Кастуся Кузьняцова** выклікаў галоўны лекар Рэчыцкай ЦРБ, дзе той працуе. Начальнік разам з спортугальскім КДБ, які прадставіўся Аляксандрам Іванавічам, правялі размову, у якой настойліва папярэдзілі пра недапушчальнасць акцыі ў часе «Даждынка». Супрацоўнік КДБ прасіў нікому не казаць пра размову.

Папярэдзілі за флэш-моб

Студэнтка Гарадзенскага дзяржуніверсітету **Віктрыя Волкава** атрымала папярэджаныне ад дэкана **Івана Бурлыкі** ў сувязі з затрыманнемі за ўдзел у несанкцыянаваных акцыях. Паводле словаў вёдзеня, калі яе затрымаюць яшчэ раз, яна будзе адлічаная. І.Бурлыка выклікаў на размову бацькоў студэнткі, якіх, паводле яго словаў, хоча пай-нфармаваць, у чым была заўважана іх дачка і што можа стаць прычынай яе адлічэння з ВНУ. Ён на лічыць свае дзеяньні ціскам на студэнтку.

7 верасня

Леванеўскі судзіца з МУС

Лідар прадпрымальніка і былы палітвясен **Валер Леванеўскі** выклікае ў суд прадстадўнікаў Дэпартамэнту выканання пакаранняў МУС. Прывычна — парушэнне яго правоў падчас адбывання пакарання. Раней Леванеўскі падрэзвозіў суд у Камісію па правах чалавека ААН, у якім скарджыўся прысаду суду. В.Леванеўскі адседзеў два гады за «абразу прэзыдэнта».

Выклікае КДБ, затрымлівае міліцыя

Гарадзенскага актыўіста **Максіма Губарэвіча** праства з працы адвезлі ў абласное ўпраўленіе КДБ. Там яго дапытвалі наконт пaeздкі ў Літву, у моладзеўы лагер. Пасля выхаду з КДБ Губарэвіча затрымалі міліцыянты зь Ленінскага РУУС. У

пастарунку на яго склалі пратакол за тое, што ён нібыта нецензурна лаяўся ў грамадzkім месцы. Суд Ленінскага раёну даў М.Губарэвічу 3 сутак адміністрацыйнага арышту. Прысуд вынесла судзьдзя **Натальля Козел**.

8 верасня

Мірон павіншаваў з 8 верасня

Некалькі гадзінаў лунаў бел-чырвон-белы сцяг над Віцебскам. Ён быў узняты калі 11-й вечара над домам №10 па праспэкце Фрунзэ. Да сцягу была прымацавана цыдулька з наступным тэкстам: «Віншую з Днём беларускай вайсковай славы. Мы абавязковы пераможам, як нашыя гераічныя продкі пад Воршай, таму што з намі ўсе-пераможная крывіцкая Пагоня, а ў руках мы моцна трymаем бел-чырвон-белы сцяг. Жыве Беларусь, жыве вечын!» і подпіс: «Мірон».

10 верасня

5 сутак за Аршансскую бітву

Сакратар аргкамітэту па стварэнні партыі «Беларуская Хрысьціянская Дэмакратыя» **Дзяніс Садоўскі** быў затрыманы 8 верасня падчас сяylvікавання Дня беларускай вайсковай славы на Крапівенскім полі пад Воршай і адвінавачаны ў хуліганстве і непадпарадкаваны супрацоўнікамі міліцыі. Аршанскі суд пакараў Садоўскага арыштам на 5 сутак.

Затрыманы ў Баранавічах

Пад сцяномі баранавіцкага суду, дзе адбываўся працэс па справе **Яраслава Грышчэні** супрацоўнікі міліцыі затрымалі 22 чалавекі. Сярод іх **К.Акопаў, Т.Буланава, Кісель, С.Клюёў, Крапівіна, А.Мельянец, К.Салаўёў, П.Севярьяненец, Л.Сілюціч, В.Смалянчук, У.Усыціновіч, З.Хведарук, Г.Шапуцька, Т.Шапуцька, І.Шыла**, фотакарэспандэнты **Віктар Драчоў** (AFP), **Васіль Фядосенка** (Reuters)

**Пачэсны прэміі
імя Зымітра
Завадзкага сёлета
атрымалі
журналісты
Натальля
Макушына з
Горадні, Анатоль
Гатоўчыц з Гомеля
і Генадзь
Барбарыч (на фота
справа) зі Менску.**

ды **Арсен Пахомаў**. Пазней у Баранавіцкім раённым судзе быў пакараны адміністрацыйным арыштам на 17 сутак і штрафам у памеры 20 б. а. моладзеўы лідэр **Павал Севярынец**.

11 верасня

Не хадзіце, дзеци, у «Свабодны тэатр»

Трох наведвальнікаў спектакля 22 жніўня — не-паўнолетніх навучэнцаў менскіх школаў, затрыманых міліцыяй, выклікалі ва Ўпраўленне ўнутраных справаў КДБ, паведаміла дырэктарка «Свабоднага тэатру» **Натальля Каляда**. У часе «размоваў» школьнікаў запэчнілі, што яны ня змогуць паступіць у ВНУ Беларусь, а пры паўторным наведванні «Свабоднага тэатру» будуць «адлічаныя са школаў». Папярэдзілі й выкладчыкі ды студэнтai ВНУ, а таксама актораў дзяржаўных тэатраў.

12 верасня

Сем сутак за выкінуты сцяг

Справа **Алесія Пушкіна і Аляксея Янушэўскага**, якіх затрымалі 9 верасня падчас сяylvікавання Дня беларускай вайсковай славы, разглядалася два дні. Спачатку іх вінавацілі ў дробным крадзяжы — паводле пратаколу, яны выкінулі дзяржаўны сцяг з вакна Аршанскага РУУС. Пасля судзьдзя **Рыбакова** заявіла, што ўчынак падсудных не адпавядае фармулёўцы і дала сем сутак за дробнае хуліганства.

Ня далі павіншаваць Дзяржынскага

Міліцыя затрымала с моладзеўых актыўістай Гародзенскай БНФ, што спрабавалі зладзіць флэш-моб калі помніка Дзяржынскаму ў Менску. У гарадзкім аддзеле ўнутраных справаў міліцыяны і перапісалі паштартныя звесткі затрыманых, а пасля прыезду адвакаткі ўсіх адпусцілі без складання пратаколу.

СП

Жорсткі прысуд за віртуальныя зънявагі

Пра суд і прысуд палітыку Андрэю Клімаву ведалі толькі жонка і адвакатка.

Журналісты даведаліся пра нечувана жорсткі прысуд Клімаву толькі празь месяц пасыля сканчэннія працэсу. Паводле прэс-службы гарадзкой прокуратуры, крымінальную справу палітыка Андрэя Клімава судзьдзя Цэнтральнага суду Менску Алена Ільіна разгледзела на працягу трох дзён. 1 жніўня суд пастанавіў пакараць А.Клімава двумя гадамі зъняволення з адбыцьцём у калёніі строгага рэжыму. Яго призналі вінаватым у парушэнні арт. 361 КК (закліках да гвалтоўнага зъяўржэння альбо зъмены канстытуцыйнага ладу з выкарыстаннем сродкаў масавай інфармацыі). Упершыню такі жорсткі прысуд быў вынесены за публікацыю ў

інтэрнэце: артыкул «Revolution forever, або Як правільна разбіраць цыганскага кабана ў год съвіньні», зъмешчаны на сайце www.uspb.org.

Гэта ўжо трэці турэмны тэрмін Клімава. Упершыню яго арыштавалі ў 1998 г. і ў жніўні 1999 г. пакаралі шасьцю гадамі пазбаўлення, абвінаваціўшы ў эканамічных злачынствах. У чэрвені 2005 г. А. Клімава пакаралі абмежаваннем волі на 18 месяцаў, прызнаўшы вінаватым у арганізацыі вулічнай акцыі 25 сакавіка. З красавіка 2007 Клімава арыштавалі ў Менскай гарадзкой прокуратуре, куды ён наведаўся, каб дазвацца пра акаличнасці крымінальнай справы, заведзенай

супраць яго за той артыкул у інтэрнэце. Спачатку палітык меў статус падазраванага ў абрэзе Аляксандра Лукашэнкі і паклёне на яго. Пасыля доўгту Клімава абвінавацілі ў закліках да зъяўржэння існуючага ладу.

Працэс быў фактывна закрытым. Апошні месяц перад судом пра Клімава было вобмаль інфармацый: кантактаваць са знаёмымі і сябрамі не было, сваякі і сёледчыя не выходзілі на сувязь з прэсай. Знаёмыя сям'і Клімава выказываюць здагадкі, што жонку і маці Андрэя запалахалі і схілілі менавіта да такога фармату працэсу — маўчанне і закрытасць узамен за мяккі прысуд. Цімох Дранчук, былы палітвазень, выказаў

зъдзіўленыне пазыцыяй сваякоў палітвазеньня: «Магу толькі выказваць вэрсіі, што іх альбо запалахалі, альбо яшчэ не шта...» Ніхто, акрамя іх, ня мог даведацца пра лёс Клімава. Яны маюць магчымасць зь ім кантактаваць, накіроўваць да яго адваката, дазвацца, калі адбудзеца суд, калі скончыцца съледзтва і г.д. А ліставаныне наша скончылася даўно з абсалютна не-зразумелых прычынаў». Журналісты здолелі атрымаць толькі караценкі камэнтар наконт Андрэя ў ягонай жонкі Тацяны Леановіч: «Мужжывы, канечне».

Праваабаронцаў турбую, што за публікацыю ў інтэрнэце ў Беларусі пачалі так строга караць. Людміла Гразнова называе гэта аднаўленнем сталінскай практикі судовых «троек», чые пастановы рабіліся вядомымі праз некалькі год. Старшыня Беларускага Хэльсынскага камітэту Тацяна Процька лічыць два гады пакарання асабістай помстай палітыку: «Клімаў не ўյўляе пагрозы для грамадзтва адэкатнай прысуду за ту публікацыю». На яе думку, тое, што адбываецца з Клімавым, харектэрна для агульнай сітуацыі ў Беларусі. Сыстэма расправаўляецца зь любым яскравым палітыкам, што выступае супраць, і неістотна, зь якога лягеру гэты палітык, кажа спн. Процька. Па яе слоўах, нагоды рабіць працэс закрытым не было, найперш паводле характеристу справы. Праваабаронца таксама лічыць, што сваякоў Клімава і яго самога маглі схіліць да такога варыянту.

Нельга не прызнаць, што выпады Клімава на адрес А.Лукашэнкі маглі быць прызнаныя абраўзлівымі ў многіх эўрапейскіх краінаў. Аднак прысуд пэўна што быў бы не такі суверы.

Прысуд палітыку абскарджаць ў Менскім гарадзкім судзе. У хуткім часе яго маюць перавесьці адбываць пакаранье ў папраўчу калёнію.

Сямён Печанко

У першую
ссылку
Андрэя
зъбірала
ジョンカ.

АНДРЭЙ ПЯЧЕНКО

Эўрапейскі фасад

Не «Масква» і не «Каракас» — «Эўропа» ў цэнтры сталіцы.

Урачыстае адкрыццё новага гатэлю адбылося. Ужо за гадзіну цэлы квартал быў ачэплены й вызвалены ад выпадковых мінакоў. Тымчасам мышь і паліраваць ходнікі й падлогі не спынялі й за паўгадзіны да прыбыцця «высокіх гасцей»...

Прататып новага гатэлю, разбураны ў часе вайны, меў шэсьць паверхаў. У царскія часы гэта быў самы вялікі гатэль у «Северо-Западном крае», тут было 170 нумароў на любую кішэню. Новай «Эўропе» далёка да такога маштабу... Хоць па цэнах ён б'е рэкорды. Ну-

PHOTO BY MEDIANET

мары ў ім будуць каштаваць ад 450 USD за ноч. «Эўропа» мае 67 нумароў рознай катэгорыі, разьлічаных амаль на 120 месцаў.

У гатэлі ёсьць рэстаран, 5

бараў, 2 канфэрэнц-залі, начны клуб, фітнэс-цэнтар (з трэнажорнай залай, басейнам, турэцкай лазніяй), падземная стаянка.

шай. Цяпер пра ідэю можна забыцца.

«Эўропа» з тылу

Глямурны навабуд «Эўропы» не стасуецца з навакольнай забудоваю. У занесені новага гмаху апынулася Кансэрваторыя й невялікія старасьвецкія будынкі. Цяперашнія кірауніцтва працягвае гульні з гісторыяй. Калі фасад навабудоўлі выканалі ў духу гісторычнага кічу, то са двара ён выглядае ляпідарным шматпавярховікам...

Падмурак ня там, дзе будынак

Стаіце гатэль на падмурках Менскага гарадзкога тэатру, за 50 метраў ад сваіх гістарычных падмуркаў. Менавіта ў tym тэатры ў 1852 г. была паставлена першая беларуская опера «Сялянка» Манюшкі й Дуніна-Марцінкевіча. Будынак тэатру зьнеслы ў 1984 г., тады актыўісты маладзёвага клубу «Майстроўня», навучэнцы Менскай вучэльні імя Глебава, выйшлі на несанкцыянаваную дэманстрацыю пад лёзунгам «Руйнуецца помнік гісторыі». Дэманстранты былі затрыманыя міліцыяй. А позна ўвечары на сценах КГБ зьявіліся графіцы «Хай жыве Беларусь!»

Аднаўленыне будынка Гарадзкога тэатру — гэта таксама ідэя ня новая. На пачатку 1990-х гадоў была распрацаваная сур'ёзная праектная працяпнова, на замову Міністэрства культуры.

Але тады не хапіла гро-

З дваравога фасаду «Эўропа» не адрозніваецца ад інтэрнату на мікрараёне.

Ён у тры разы карацішы, але на два паверхі вышэйшы за свой прататып. Гатэль складзены з зусім іншых матэрыялаў і з дваравога фасаду нічым не адрозніваецца ад якога інтэрнату на мікрараёне. Дый дэкор галоўнага фасаду, падобны больш на кандитарскі выраб, мала мае супольнага з колішнім выкшталтоўным дэкорам у духу сэцэсіі.

Аднак гатэль паўстаў. І Лукашэнка лічыць: «Добра зрабілі». Падчас наведвання новага гатэлю ён запатрабаваў не зацягваць работы па рэканструкцыі гісторычнае часткі сталіцы.

Выставка аўстралійскіх мастакоў

На выставу варта сходзіць — хаця б таму, што яна размешчана ва Ўправе БНФ, а гэта найлепшае месца, каб прасягнуцца гістарычным аптымізмам.

На выставу дабіраліся з прыгодамі. Павярнуўшы на вуліцу Варвашэні (каторая цяпер Машэрава), мая сябровука, сцяўшы зубы, мацней ухапілася за стырно і прасіпела: «Ну, або я каго зараз заб'ю, або мяне хто!» Я ажно перапалахалася: такая крыважэрная заява абсалютна ня ў стылі маёй выклочна мірнай каліжанкі. Аказалаася, яна была выклікана рамонтнымі работамі на гэтай вуліцы: палову і без таго ня вельмі шырокай вуліцы перакрылі, і машыны ішлі шчыльным патокам (у гадзіну па чайнай лыжцы), а паміж імі, азвярэўшы з-за таго, што і па ходніку не прайдзішь, у розныя бакі сноўдалі пешаходы.

Нарэшце ля вядомай усім сядзібы прыпыніліся. Тут, на ўзарваным ходніку, таптаўся маладзён, тыповая зьнешнісць якога разам з чорнай камізэлькай (пры 28 градусах сынёк!) ды рацыйя не давала памыліца ў родзе яго заняткаў. Ведаючы з інтэрнэту, што у наведвальнікаў сядзібы у той дзень чамусыцы правяралі пакункі, я вельмі ўзрадавалаася: сёлета набыла занадта аб'ёмную торбу, у нетрах якой, сярод некалькіх пудоў шлястыту, двух-трох кулямётаў і дзясцятка муміфікованых папукоў, загубілася мая губная памада. Я вельмі спадзявалася, што пры вобыску яна нарэшце знайдзеца, але не пашанцавала: маладзён з сур'ёзным выглядам нешта паведамляў у рацю і абшукваць нас не захацеў. Прыйдзеца і надалей абыходзіцца без касметыкі!

У сядзібе віравала жыцьцё: добра ішоў гандаль книгамі,

PHOTO BY MEDIANET

сярод якіх увагу прыцягнулі важкія ва ўсіх сэнсах тамы Каастус Травеня, Лявона Барщчукага, Валянціна Акудovicіча. Заліцелі з вуліцы дэльве студэнтакі: «У вас ёсьць няменска-беларускі слоўнік? А, унь ён! Дайце, калі ласка!» Маладая мама прыдзірліва даш্যталася, чым голасам начытаны на дысках беларускія казкі. Тут жа заносілі пакункі з газэтай «Таварыш». Віктар Івашкевіч, не звяртаючы ўвагі на тлум, засяроджана чытаў «Нашу Ніву».

Мы прайшлі ў большую залу, дзе размешчана выставка гістарычных партрэтаў, якую мы, уласна, і хацелі паглядзець. Гэта літаграфіі, працы Валянціна ды Лялі Варэцаў. Невялічкую экспазіцыю правёў з намі спадар Сяргей Голік, арганізатар выставы: «Тут прадстаўленыя літаграфіі, зробленыя суджэнствам Варэцаў у 90-я гады. Валянцін і Лялія працягваюць паспяхова займацца мастацтвам. Іх работы знаходзяцца ў многіх музеях Украіны і Беларусі, а таксама прыватных калекцыях ЗША, Францыі, Германіі, Аўстраліі, Італіі, Японіі, Аўстраліі і іншых краінаў».

Харкаве, ў а 1985 г. пераехаў ў Менск. Тут запікаўліся беларускай гісторыяй, вынікам чаго сталі сэрыі работай, прысьвяченых выбітным асобам беларускай гісторыі і культуры. У 90-я гады выходзілі альбомы зь іх працамі, яны былі скарыстаныя для ілюстраціі падручнікаў і дапаможнікаў для навучэнцаў сярэдніх школаў. У 1995 годзе мастакі зъехалі ў Аўстралію. З таго часу іх працы захоўваліся ў майго бацькі, Зіноўя Голіка, але былі практычна недаступныя грамадзкасці. І вось цяпер, з дазволу мастакоў, мы вырашылі зрабіць гэту выставу. Трэба яшчэ адзначыць, што ў Аўстраліі Валянцін і Лялія працягваюць паспяхова займацца мастацтвам. Іх работы знаходзяцца ў многіх музеях Украіны і Беларусі, а таксама прыватных калекцыях ЗША, Францыі, Германіі, Аўстраліі, Італіі, Японіі, Аўстраліі і іншых краінаў».

На выставу варта сходзіць — хаця б таму, што яна размешчана ва Ўправе БНФ, а гэта найлепшае месца, каб прасягнуцца гістарычным аптымізмам. Выставка ў гэтым дапаможа.

Наталка Бабіна

Заўважу, што працы, высцябленыя на выставе, таксама можна набыць. Іх копіт — ад 40 да 70 тысяч рублей.

Стыль старанна праццаўных літаграфій — узьнёслы, рамантычны, можа падацца крышачку наўным. Зрэшты, час, калі яны ствараліся, таксама падаецца такім з камяністай высыпі дні сέньняшняга. Узьнёслы, рамантычны, крышачку наўны стыль тых часоў, калі выдатныя асобы беларускай гісторыі — Каліноўскі, Касцюшко, Сыціпан Батура, Адам Міцкевіч — глядзелі са старонак падручнікаў ўпэўнена і спакойна... Сέньня ж у іх позірках, здаецца, прачытваецца і непакой.

На выставу варта сходзіць — хаця б таму, што яна размешчана ва Ўправе БНФ, а гэта найлепшае месца, каб прасягнуцца гістарычным аптымізмам. Выставка ў гэтым дапаможа.

Вядомы галівудзкі рэжысэр, ляўрэат «Оскару» 1999 г. Эдвард Цывік у Немянчынскім лесе, непадалёк ад Вільні, здымает фільм, прысьвежаны партызанскаі барацьбе ў Беларусі. Галоўную ролю выконвае Дэніэл Крэйг. Ён зрабіўся кіназоркай, калі сыграў Джэймса Бонда ў фільме «Казыно Раяль». Піша ўдзельнік «масоўкі» Яўген Ліцьвін.

Джэймс Бонд у Налібоцкай пушчы

Некалькі дзясяткаў людзей рознага ўзросту і полу выходзяць з гушчару да вялікага балота. Большасць апранутая ў лахманы, частка дарослых трymае малых дзяцей, у некаторых мужчынаў ёсьць зброя — вінтоўкі ці аўтаматы. Крыху патаптаўшыся на беразе, яны пачынаюць рухацца наўпрост праз балота, трymаюць пры гэтым за сплещеную тут жа з паясоў дойтуючу вяроўку. Нехта крочыць па пояс у вадзе, іншым, ніжэйшым партызанам, вады стае па грудзі ці па шыно, людзі губляюць у багне абу-так, некаторыя жанчыны плачуць...

Тут нядрэнныя заробкі і ўмовы працы. Звычайны масоўшчык атрымлівае 60 літаў у дзень (каля 50 тыс. рублёў). За тое, што ты страліеш (з сапраўднай зброі) ці «лезеш у воду» (у гумавым гідракасыюме, зразумела) табе даплачваюць яшчэ 20—30 літаў. Акрамя таго, ёсьць чалавек 25—30 «элітнай» масоўкі, якія часцей працуюць на «пярэдніх плянах». Яны атрымліваюць ужо па 150 літаў (каля 130 тыс.) плюс

Тувія
Бельскі.

усе даплаты. Калі на студыі трэба быць вельмі рана, табе аплочваюць таксоўку. Бясплатныя сняданак і абед, на працягу ўсяго дня можна піць гарбату, каву, ліманад і ёсьці гарачы суп. Таксама масоўшчыкам часта прыносяць бутэрброды, садавіну, печыва і г. д...

Уражаныні ад працы з «галівудцамі» самыя прыемныя. Яны прафэсіяналы і вельмі простыя ў контактах людзі. Ніякай «зоркавай» фанабэрый. Асабліва ў самога Даніэла Крэйга.

Партызанскі атрад братоў Бельскіх.

Даніэл Крэйг.

Герой Крэйга Тувія (Тэўе) Бельскі — рэалыны чалавек, адзін з чатырох братоў зь вёскі Станкевічы на Наваградчыне, які ў 1942 г. стварылі габрэйскі партызанскаі атрад у Налібоцкай пушчы, у склад якога ўвайшло больш за 1200 чалавек — галоўным чынам габрэй-уцекаючоў з гета.

Цікава, што пра гэты атрад німа зьевестак ані ў афіцыйнай публікацыі, выдадзенай Інстытутам гісторыі партыі пры ЦК КПБ «Партизанские формирования Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941—июль 1944)», ані ў энцыклапедычнам аднatomіку «Беларусь в Великой Отечественной войне (1941—1945 гг.)», што выйшаў ужо ў постсавецкія гады. А атрад Бельскага быў унікальны зьявіў. І задачай яго было не «забіваць ворагаў любымі способамі, не шкадуючы ўласнай крыўі». Галоўнай мэтай краініцтва атраду палічыла ратаваньне людзей сваёй нацыянальнасці. Тувія Бельскі гаварыў: «Для нас важней захаваць жыцьцё адной габрэйскай бабулі, чым забіць дзесяць немцаў».

Бельскому ўсё ж давялося пайсьці на супрацоўніцтва з Москвой — у іншым выпадку «савецкія партызаны» абыцалі разбройці ці нават зьнішчыць яго атрад. Пасля таго, як у атрад прыслалі чырвоных камісараў, усе зъявілы, уласцівія савецкім партызанам, не аблінулі і партызанаў габрэйскіх — пачаліся жорсткія пакараныні мясцовых калібрантаў ды іхных сем'яў і расстрэлы байцоў атраду за рэальныя ці ўяўныя правіны. Дагэтуль чорнай плямай застаюцца, напрыклад, падзеі траўня 1943 г. у вёсцы Налібокі, дзе ад рук партызанаў Бельскага загінула 129 жыхароў.

культура

Беларускі бок праўды

Навіна пра «партызанскі» фільм Галівуду выклікала жывое абмеркаванье на сایце «Нашай Ніве». Найбольш зачапіла чытачу на тое, што галоўную ролю будзе выконваць Крэйг-Бонд, а неадназначная постаць галоўнага героя фільму. Абазнаны ў гісторыі чытачы прыводзяць звесткі пра тое, што гэты атрад у вёсцы Налібокі забіў 129 чалавек. *Gorliwy Litwin* піша: «Уцекачам з гета было ніяма як выжыць, толькі са зброяй у руках. Выжывалі яны за кошт насельніцтва пушчанскіх вёсак і мясцічак, у тым ліку праводзячы супраць іх карнья агэрацыі. Самая вядомая — бойня ў Налібоках, якую партызаны Бельскага ўчынілі за систэматычны супрацтв мясцовых жыхароў. Было забіта 129 чалавек, у тым ліку жанчын і дзяцей. Сумняюся, што Галівуд пакажа гэты бок праўды».

Яго падтрымлівае *налібачанін*: «На тэму Бельскіх напісаныя мноства кніг, і быў зняты раней дакументальны фільм. Яны прадстаўленыя героямі, якія змагаліся за выратаванье габрэйскай нацыі.

Я пісаў да аўтараў гэтых кніг у Ізраіль і ЗША. У адказ я атрымліваў стандартны адказ: так, быў такі трагічны факт, але была вайна й кожны хацеў жыць».

З дыскусіі вынікае, нібыта, ясная выснова: на тле габрэйскага, або сталіністкага, або расейскага, або німецкага асэнсаваныя вайны выразна чытаеца адеутнасць беларускага асэнсаваныя. Мы добра ведаем (са шматлікіх фільмаў і кніг) пра трагедыю Галакосту, пра масавы герайзм савецкіх людзей, але дзе *беларускі бок праўды?*

Якраз у той дзень, калі ў «НН» зявілася гэтая публікацыя, па адным з украінскіх спадарожніковых каналаў я пабачыла фільм Алесі Янчукі «Няскораны». Прысьвечаны ён Раману Шухевічу — аднаму з кіраўнікоў Украінскай паўстанцкай арміі. Фільм моцны, уражвае і трывае. Там ёсьць самаахвярная барацьба ўкраінскіх нацыяналістаў, узънёслая кахраныне, там паказана няплодзкая сутнасць НКВД, катаваныні і расстрэлы, якія пракаціліся па Ўкраіне з прыходам

саветаў... Герой фільму — без адзінай заганы, на яго прыкладзе трэба выхойваць дзяцей.

Гэта ўкраінскі бок праўды. Ці гераічны міт?

Прыходзілася сустракацца з думкай, што нацыянальны міт трэба ствараць. Маўляў, гэта спрыяе развязанню нацыянальнай сувядомасці. Пры гэтым спасылаюцца на чэхаў, літоўцаў, тых жа ўкраінцаў. Але калі мы ўспомнім іншыя міты: расейскі імперскі, німецкі нацысцкі, і ці больш бяскрайдны і бліжэйшы па часе яцьвяскі, то ня ўсё выглядае так адназначна. Можа, варта расставіць акцэнты іначай: нацыянальны міт можна ствараць, калі стваральнік упэўнены, што яго дзецішча не спрычыніцца да фальшу і пропаганды, а імкнучца трэба да праўды жыцьця. Канешне, такая задача нашмат цяжэйшая, але і вынікі дае больш пэўныя. І дазваляе пазыбегнуць папракаў у просталінейнасці і схематычнасці — якія ёсьць адной з харарактэрных рысаў любога міту.

Калі б гэта каму ўдалося, то спрыяла б фармаванью нацыі нашмат больш, чым любы міт.

Наталка Бабіна

АПЫТАНЬНЕ «НН»

Ці варта ствараць міты?

З пытаньнямі пра судносіны міту і праўды ў гісторіі і мастацтве НН звярнулася да вядомых навукоўцаў і творцаў.

Валянцін Тарас, пісьменнік:

Расказваць аб вайне трэба так, як было. Праўду аб вайне трэба шучыць, і рабіць гэта павінны перш за ўсё тыя, хто прайшоў праз вайну, хай сабе хлопчыкам ці дзяўчынкам. Маладым гэта зрабіць цікэй. За савецкім часам многіх з наших пісьменнікаў, у тым ліку і мене, абвінавачвалі ў дэргэраізаціі вайны. Памятаю, калі я напісаў апавяданыне «Пасыль доўгай разлукі», пабудавае на аўтабіографічных фактах — аднойчы я спалохнуўся, што забіў немца, які раней выратаваў жыцьцё маёй сястры — то знаходзіліся людзі, якія крычалі на мене: «Як ты мог яго пашкодаваць?» Такіх людзі жывуць адной нянявісцю, а нянявісцю, толькі нянявісцю, жыць нельга.

Што датычыцца мітаў, то яны ствараюцца самі па сабе. Падзеі часта абрастаюць падрабязнасцямі, якіх не было. Але тут трэба адрозніваць міты чалавецкі і міты народні.

зкага міту — міт пра Сталіна, які зараз такі папулярны ў Расіі. А прыклад міту саветлага — міт пра Ўладзіміра Карапекіча. Яму часта цяпер прыпісваюць тое, што ён не гаварыў і не рабіў. Але гэта ў логіцы ягонага характару, гэта саветльня рэчы — і таму я не супраць такога міту.

Алена Гапава, дырэкторка Цэнтра гендерных даследаванняў: Вы пытаецеся пра жаночы бок праўды. Але вы пра якую жанчыну зараз кажаце? Пря тую, што ўваходзіла ў Саюз Беларускай моладзі, ці пра тую, што ў той час была ў менскім гета? Іх вядомыя праўды вельмі розныя.

Што чытчыца фільму пра атрад Бельскага, жудасна думць, якім ён можа быць. У Галівудзе ёсьць свой міт другой сусветнай вайны: быў Пэрл-Харбар, потым у Эўропе быў Галакост, потым прыйшлі амэрыканцы і ўсіх вызвалілі. У амэрыканскім уяўленні Галакост ёсьць галоўной падзеяй, згодна з тым

месцам, што ён займае ў папулярным ваенным дыскурсе праз экспазыцыі ў музеях, тэксты ў падручніках, дасьледаванні і фільмы. У гэтых вэрсіях усходнеўрапейскія народы, за выключэннем нешматлікіх праведнікаў — жывёльныя антысеміты. Гэта тая «рэклама», якую можа атрымаць Беларусь праз гэта кіно.

Яўген Бараноўскі, гісторык: Міты ў мастацтве, літаратуры патрэбныя. А міты ў гісторыі нараджаюцца тады, калі недастаткова дакументаў, а чалавеку хочацца выказаць пэўны пункт гледжанання. Падпольле, напрыклад, па самой сваёй сутнасці павінна было абыходзіцца без дакументаў. Нельга было нават і размаўляць з кім то ні было на гэтыя тэмы.

Канкрэтная гісторыя мітаў не выносіць. Але я мог бы пагадзіцца, што, калі реч ідзе пра стварэнні народу, то міты гісторыі маюць права на існаванье. Усё, што звязана з нацыянальным, грунтуюцца ў вялікай ступені на падсъядомым, на нечым, што цяжка ўкладыці ў рамкі вучэння Сечанава аб функцыянаванні мозгу.

Андрэй Расінскі, кінакрытык: Гісторыя Бельскага добра вядомая на заходзе, фільм пра яго на раз дэманстраваўся, напрыклад, па

каналу *Discovery*. Кіно по сваёй сутнасці мітаворчы від мастацтва. Любы фільм стварае міт, нават калі абвяргае пры гэтым іншы.

Галіна Адамовіч, кінарэжысёр: Беларускі міт аб вайне, у асноўным, гэта міт працялібівым і шматпакутным беларускім народзе, які самаахвярна змагаецца з фашысцкімі захопнікамі. І аб героях, якія выйшлі з гэтага самага народу (да прыкладу, фільм Б. Сцяпанава «Бацька» ці дылогія В. Турава «Вайна пад дахамі», «Сыны ідуць у бой»). Беларускі кінематограф часцьцей за ўсё не адлюстроўвае рэчаіснасць і не стварае мітаў. Найчасцей, на вялікі жаль, гэта проста драннае кіно.

А міты абсалютна неабходныя! Людзім патрэбныя героі, мадэлі паводзінай. Усё мастацтва працуе з мітамі. Гэта непростая задача: стварыць гісторыю, якая стала б мітам. Каму гэта ўдаецца — робяцца клясыкамі.

Што да беларускага пункту гледжанання на вайну... Хіба беларусы сёньня маналітны народ, які живе адной ідэяй? Што з намі адбываецца? І куды мы ідзе? Міне здаецца, гэтыя пытанні патрабуюць вельмі сур'ёзнага асэнсавання...

Падрыхтавала НБ

У сямі нянек Залесьсе бяз ставу

Праз нядбайства мясцовай адміністрацыі сохнуць ставы Міхала Клеафаса Агінскага.

Кожны год, вяртаючыся з вучобы ў Менску на вакацыі ў Залесьсе, я заўсёды наведваю быўную сядзібу Міхала Клеафаса Агінскага — кампазитара, грамадзкага і палітычнага дзеяча. У Залесьсе ён пражыў з 1802 па 1822 г.г., дзе стварыў сядзібу «Паўночныя Атэны», якую наўедвалі музыкі, паэты, мастакі, навукоўцы і студэнты Віленскага ўніверсітэту. Тут, у нашай сядзібе, дзе калі палацу зіхацела люстэрка ставу зь лебядзінай выспай, сядрод водару ружаў, лілеяў, фіялак і гудзенія чполяў, Агінскі складаў свае «Мемуары», рамансы і палянэзы. Сядрод апошніх быў і знакаміты паліянэз «Развітанье з Радзімай».

Сёння ў «Паўночных Атэнаў» дзіўны стан хранічнай летаргіі, якая часамі аздабляеца бадзёрымі абяцанкамі-цацанкамі аб «кажуўленні» сядзібы, што даходзіць да Залесьсе са сталіцы. Гэтая летаргія пачалася з рэстаўрацыі ў 70-х гадах мінулага стагоддзя і цяпер працягваецца пад загадкавай назівай «кан-сэрвасцяя». Здаецца, што стануць ужо вечным экспанатам гнілыя рыштаваныні на млыне калі ставу, а трущаная цэгла на куце гэтага будынку ніколі ня зьнікне.

Падчас майго прыезду на гэтыя летнія вакацыі я са скрухай і сумам пабачыла, што цяпер ужо і стаў пакіне аб сабе толькі адбітак — са ставу зьнікае вада...

Як кажуць у Залесьсі, гэты дэфіцит звычайнай вады пачаўся з... мінулагоднага патопу. Тады залева дажджоў затапіла ўсе гароды і склепы на вул. Чыгуначнай, бо, зразумела, анікай зьліўной каналізацыі ў Залесьсе ніколі не было. Жыхары затопленых двароў дарэмна спрабавалі дабіцца паратунку ў тагачаснага старшыні сельсавету і, урэшце, рызыкнулі звязыць прафі і напісалі аб сваёй бядзе ў адну з цэнтральных газетаў сталіцы. У адказ зъявіўся артыкул «У Залесьсе патоп».

Па Залесьсі пайшли чуткі, што раённае начальства, прачытаўшы той артыкул, вельмі абурылася, выклікала залескага старшыню сельсавету і дапякала яго — Вось, маўляў, з-за вас такая «пліма» на раёне!!! Што ж зрабіў таварыш старшыны? Тав. старшыня сымела пайшоў на сядзібу Агінскага, дзе самастойна і рапушча падняў шлюзы ставу, бо быў

вельмі ўпэўнены ў справядлівасці і праўдзівасці фізычнага закона таварышаў Бойла і Марыёта! Нягледзячы на тое, што тыя затопленыя двары на вул. Чыгуначнай знаходзіцца на адлегласці меней за кіلومетр ад ставу, закон, пзўне, спрацаўваў. Але... Адзін са шлюзau ставу тав. старшыня неяк сапсаваў сваім энэргічным пад'ёмам, шлюз не апусціцца і вада з таго часу ўсё лета так і выцякае са ставу.

З час съялкотнага лета двары на вул. Чыгуначнай даўно высахлі, затое жахары двароў калі ставу са зьдзіўленнем заўважылі, што ў іх студнях вады — усё меней і меней. Большасць наракае на съялкоту. Але ж яны ня ведаюць аб съмелым «экспрэымэнце» тав. старшыні (ня кажучы ўжо пра закон ужо вядомых нам тав. Бойла—Марыёта)! Дарэчы, той старшыня, ліквідаваўшы гідрарыблему, вырашыў ссысьці са сваёй пасады. Хаця, сядрод жыхароў, ёсьць і іншыя меркаваныя — гэта за яго вырашылі, што ён мусіць сисьці. Яшчэ раней, у час татальнага зынішчэння высокіх дрэваў па ўсёй краіне, наш вынаходнік—старшыня, да таго ж кіраваў і съпілоўкай старой алеі Агінскага калі залескай школы. Старыя ліпы XVIII ст. так крываюцца съпілавалі, што цяпер гэтае месца жыхары называюць сумным словам «Хатынь».

Мясцовыя ж улады Залесьсе (сельсавет, раённая інспекцыя аховы прыроды, музэй Агінскага, райвыканкам) ужо чатыры месяцы, дзень і нач, вырашанаюць паміж сабой — каму выпраўляць вынік «ініцыятывы» былога старшыні? А вада тым часам зьнікае са ставу штодзень і Лебядзіную высупу часоў Агінскага трэба перайменаваць ужо ў Паўвыспу, бо на яе можна прайсці па дне ставу. Па высакальных берагах адкрывіся бутэлькі, шклянкі і жалезы — вынікі адпачынку «любіцеляў» прыроды...

...Цяпер ужо пайшли дажджы. Але, калі часам прыякае сонечка, вакол ставу быльых Паўночных Атэнаў знакамітага кампазытара лунае зусім не фіялкавы пах і людзі, што прыяжджаюць на экспкурсію ў сядзібу Агінскага з розных куткоў Беларусі ўжо не падыходзяць блізка да ставу, а толькі пытаюцца зь недаверам і скепсісам: «І ў вас тут калісьці плавала лебядзіная пара Ля і Мінор?!

Напэўна, нехта з маіх землякоў ужо задумваецца: «Ці не напісаць ізноў у сталіцу пра стаў, які цяпер

Беларускі Калегіюм

Прапануе дадатковае навучанье па спэцыялізацыях:

- журналістыка
- найноўшая гісторыя
- філазофія/літаратура

Запрашаюцца студэнты старэйшых курсаў альбо асобы з вышэйшай адукацыяй. У выключчных выпадках прымаюцца студэнты малодшых курсаў. Навучэнцамі БК могуць быць тыя, хто пастаянна альбо на час навучанья пражывае ў Менску.

Навучальныя праграмы БК арыентаваныя на выкладанье найноўшых фрагментаў сучаснай веды і не дублююць існуючыя праграмы дзяржаўных і недзяржаўных універсітэтатаў.

Сэргыфікат Калегіому **не замяняе** дыплёмаў аб вышэйшай адукацыі.

Навучанье ў БК — бясплатнае.

Пачатак заняткаў з 1 кастрычніка 2007 г.

Запіс на сумоўе па 26 верасня б.г.

Дадатковую інфармацыю можна атрымаць праз тэл. (017) 267 66 27, (029) 705 46 66, (029) 679 26 82 з 14.00 да 18.00 (акрамя суботы і нядзелі), на <http://bk.baj.ru> ці праз kalehium@gmail.com.

зьнікае, каб зъявіцца артыкул пад назовам «У Залесьсе засуха»...

Склада з дапамогай жыхароў Залесьсе Смургонскага р-ну студэнтка Людміла Рогач

25.08. — 30.08.07.

Выпадак на занятку па гісторыі

Алесь — звычайны вучань адной зь берасцейскіх школаў.

Урок гісторыі. Наставніца распавядае пра Напалеона, які захапіў усю Францыю і імкнуўся заваяваць увесь свет. Назваўшы яго палітыку дыктатурай, наставніца запыталася ў клясы: «Скажыце, калі ласка, а ў якіх краінах цяпер існуе дыктатура?» Адказваць прыйшлося Алесю: «На жаль цяпер пануе дыктатура ў нашай краіне.» Наставніца разыўшылася. Прымушала чытальніца ідэялагічную книгу аб «шчасльівай Беларусі. А калі хлопец адмовіўся, наставніца выгнала яго з клясы, сказаўшы напрыканцы, што да канца школы яна ня хоча бачыць апошніяга на сваіх уроках.

Год назад у Алеся ўжо быў канфлікты з новай наставніцай гісторыі. Нягледзячы на тое, што падручнікі па гісторыі надрукаваныя на роднай мове, наставніца прымушала вучняў адказваць прадмет па-расейску. Алесь пашучы «правілы гульні» і адказ-

ваў на ўроках гісторыі на роднай мове, за што атрымліваў адзінкі.

А цяпер яму зноў пагражают выключчыннем са школы.

Школа №X — невялікая распубліка ў вялікай краіне, тут пануе свая невялікая дыктатура, тут жывуць свае невялікія героі і хайруснікі...

Чытач, Берасьце

«НН» з радасцю друкуе ў газэце і на сайце www.nn.by чытацкія лісты, водгукі і меркаваныні. З

прычыны вялікага аб'ёму пошты мы ня можам пачаўврджаць атрыманыне Вашых лістоў, ня можам і вяртаць неапубліканыя матэрыялы. Рэдакцыя

пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусіць быць падпісаныя, з пазнакай адресу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрес: а/с 537,
220050 Менск.

e-mail: nn@nn.by.
Факс: (017) 284-73-29

Чачэнія: незалежнасьць, аплачаная крывёй і адкладзеная

У чачэнскім грамадзтве выпрацаваліся дзве канцэпцыі дасягнення незалежнасьці.

Масхадаў загінуў са зброяй у руках у бай з спэцгрупай ФСБ у 2005 годзе. Пасля ягонаі съмерці партызанскаі рух пайшоў на спад. Хоць фармальна пераемнасьць дзяржаваўнае ўлады захоўваецца, функцыі презыдэнта цяпер выконвае Доку Ўмароў, ён ня мае аўтарытэту Масхадава.

У адрозненіне ад Закаева ці Масхадава, яны бачаць будучыню Чачэніі ня як адной з эўрапейскіх дзяржаваў, а як дзяржавы рэлігійнай, ісламскай. Іх яшчэ называюць барадачамі — у адпаведнасці з канонамі яны носяць бароды.

У Чачэніі працягваеца партызанская вайна. Яна страйка былая маштабы і нагадвае тое, што адбывалася ў Заходній Беларусі і Украіне ў канцы 40-х. У падпольі застаюцца самыя зачэты. У чачэнскім выпадку гэта пераважна рэлігійныя людзі.

Насельніцтва ж пераважна занятае адбудовай. Стомленыя ад вайны і нестабільнасці, людзі радуюцца паправе матэрыяльнага становішча. Сытасе паза радзей бунтуе.

Як толькі вайна ў Чачэніі прыціхла, многія сталі вяртацца на радзіму. Былія «ўдзельнікі незаконных бандформаваньня» карыстаюцца з абвешчанай амністыі. У мінулы свой прыезд у Нарвегію я браў інтэрвю ў былога

Што робіцца ў Чачэніі?

У 2006 годзе паводле афіцыйных звестак загінула 57 расейскіх салдатаў. Ад пачатку гэтага году — каля 35. Усяго, паводле ацэнак, за 1999—2007 гады загінула каля 4 500 расейскіх салдат, яшчэ 15 500 было паранена. Чачэнскі бок страйку каля 15 000 чалавек забітымі. Таксама загінулі тысячи мірных жыхароў.

Апошні вялікі бой адбыўся ў Чачэніі 23 ліпеня. У горным Вядзенскім раёне чачэнскі батальён, верны Москве, сутыкнуўся з партызанамі. Іх было 9 чалавек, меркавалася, што ў іх складзе быў Доку Ўмароў. Партызанам удалося сисьці ад пагоні.

Кіраўніка фінансава-бюджэтнай камісіі парламэнту Ічкерры Турпал-Алі Каймава. Цяпер ён ужо на радзіме: прыйшоў з павіннай да Рамзана Кадырова.

Некаторыя спадзяюцца на тое, што нацыянальнае будаўніцтва будзе працягвацца ва ўмовах кадыраўшчыны і расейскага кантролю. Кадыроў, у прыватнасці, пераводзіць пачатковыя школы Чачэніі на чачэнскую мову, зь мільярдаў, якія пльвиўць яму з Москвы, накіроўвае найкую часцінку на патрэбы культуры.

Ідэя нацыянальной незалежнасьці адкладзеная на заўтра. У чачэнскім падпольі выпрацаваліся дзве канцэпцыі, як яе дасягнуть, дзве палітычныя плыні.

Адну звязвалі з Басаевым, Удугавым, да яе належыць цяперашні в.а. презыдэнта Доку Ўмароў. Другую рэпрэзэнтавалі, пры ўсіх разыходжаннях, Дудаёў, Масхадаў, цяпер яе адстойвае міністар замежных справаў паўстанцкага ўраду Закаеў.

Ісламісты бачаць краіну заснаванай на шарыяце, арыентаванай на мусульманскі съвет. Яны варожа ставяцца да заходніх съвецкай цывілізацыі. Выхаваныне рэлігійнага духу моладзі — іхная галоўная стратэгічная мэта. Падтрыманы ўзброенага падполья і тэрарыстычнай актыўнасці бачыцца ім асноўнай тактычнай задачай. Фінансавую дапамогу ім надаюць ісламскія фундацыі арабскіх краінаў, і дасягнуть незалежнасьці яны лічаць магчымым з апорай на ісламскі ўсход, у рэчышчы ісламскага адраджэння і наступу.

Нацыяналісты бачаць за мэту ператварэнні Чачэніі ва ўсходнеўрапейскую дзяржаву звичайнага ўзору, хоць і з нацыянальнымі ў рэлігійных асаблівасцямі, звязаную з краінамі Паўднёвага Каўказу, Турцыяй і Эўразіяй.

У сёньняшній сітуацыі яны бачаць выйсце ў тварэнні праваабарончых і грамадзянскіх структураў, якія б узгадоўвалі паралельнае мірнае грама-

дзтва. Тым ня менш, яны не выракаюцца і падтрымкі партызанскага руху. Сымпаты Захаду безумоўна схіляюцца да іх.

Чачэнскае грамадзтва пакуль ня мае безумоўных, агульнапрызнаных «мірных лідэраў», якім быў Ібрагім Ругова ў Косаве.

Сярод вядомых дзеячаў чачэнскае грамадзянскае супольнасці, акрамя Ахмеда Закаева, можна назваць Лідзію Юсупаву. Прадстаўніца расейскага праваабарончага цэнтра «Мэмарыял», яна займаецца пошукамі зынкільных, абаронай уцекачоў і рэпрэсаваных. За сваю дзеянасць яна была ўзнагароджана прэстыжнай міжнароднай прэміяй «Рафта». Сёлета яна вылучаная на Нобэлеўскую прэмію міру.

Чачэнская незалежнасьць стане магчымаю толькі ў выпадку агульнай дэзынтэграцыі Расеі, якая можа адбыцца ў выпадку яе эканамічнага аслаблення. Такога варыянту разыўціцца падзеяў выключаць ня можна, бо нават у апошнія гады, пры надзвычай спрыяльнай каньюнктуры цэнаў на энергносірбіты, макраязканамічныя паказчыкі расейскай эканомікі далёкія ад здаровых.

Акрамя чачэнцаў, дзяржаўныя памкненыя маюць татары (48% насельніцтва Татарстану). Ім удалося ўтрымліваць супраць русіфікацыі ў самым цэнтры расейскага масіву. Хоць у Татарстане і знойдзенія запасы нафты і газу, дасягнуть эканамічнай незалежнасьці ім няпроста, бо ўсе шляхі зносінаў Татарстану з Эўропай пралягаюць праз метраполію.

Да Татарыі, патэнцыйнай рэгіянальнай супэрдзяржавы, уважліва прыглядаюцца іншыя народы Паволжжа. Найперш, чуваши, якія складаюць 80% насельніцтва сваёй аўтаноміі і маюць умацаваную нацыянальную сіядомасць. Астатнія (башкіры, уд-

Два сыны, дзъве Чачэнії

Гутарка з Аңзорам
Масхадавым, партрэт
Рамзана Кадырава.

Для съвету сёньняшнюю Чачэню ўвасабляе яе скрасьпелы прэзыдэнт Рамзан Кадыраў. 30-гадовы граміла, фанат боксу. Гатовы плаціць (зь нейкай кішэні) мільёны, каб у Чачэнії выступілі Майк Тайсан і Філіп Кіркораў. Дзіця казармы, вайны і постсавецкага ісламу.

Аңзор Масхадаў (**на фота**) — поўная процігласьць Рамзана. Хударлявы, невысокі, бездакорныя манеры. Інгалігентны, гаворыць на змежных мовах. Скончыў грэзиненскі нафтаўны інстытут.

У часе першай чачэнской вайны Аңзор падлеткам дапамагаў партызанам. У часе другой вайны бацька, ужо як кіраўнік дзяржавы, забараніў сыну дакранацца да зброй. «Твая справа ціпер — інфармація, пісаць». Ён хацеў любым коштам захаваць сыну жыццё. Ці можа інгалігент стаць алтарнатаўтай камандзіру? У Чачэнії, якая так і не дабілася незалежнасці, затое вынішчыла ўласны культур-

ны слой у вайне, што каштала краіне прынамсі 70 тысячаў жыццяў? У краіне, дзе па працягу 90-х адбываўся сапраўдныя этнічныя чыстыкі — у выніку якіх зьнікла 300-ты-

сячнае расейскае насельніцтва краю?

Варты нагадаць пра паходжаныне. Бацька Рамзана, Ахмат Кадыраў, у 1994 годзе, муфтыем Чачні, абвесыць

войну съяўтарнай і закліаў кожнага чачэнца забіць па 150 расейцаў. У часе другой ён жа здаў Гудэрмэс бяз бою, захаваўшы ад бамбёжак. Гэта быў ягоны першы крок да

Чачэнія: незалежнасць, аплачаная крывёй і адкладзеная

Працяг са старонкі 19.

мурты, мары, мардва, комі) або ў меншасці на сваёй тэрыторыі, або моцна асыміляваныя, а найчасцей тое і тое, а ўсё ж яшчэ здольныя часам узняць галаву.

На поўдні Расеі адметныя характеристар захоўваюць мусульманскія рэспублікі Каўказу. Аднак найбольшая зь іх, Дагестан, — утварэнне краіне нетрывае, бо заселенае дзясяткамі народаў і этнасаў, часта пасвараных між сабой.

Яго шлях да самавызначэння, напэўна, будзе азмрочаны расколамі і міжусобіцамі, што дазволіць Маскве нават пры найгоршым для яе развязыці падзеяў захаваць контроль над усёй яго тэрыторыйяй або прынамсі яе часткай.

Гістарычныя сувязі з Москвой падтрымліваюць карачасеўцы і, асабліва, асяціны.

Зь іншага боку, некаторыя іншыя этнасы Каўказу, адыг і чаркесы, будучы ў значайнай меншасці на сваёй тэрыторыі і пазбаўленыя магчымасцяў для паўнавартага эканамічнага разь-

віцца, захоўваюць моцную нацыянальную энэргію.

Падсумоўяючы, можна сказаць, што галоўнай прычынай падзення чачэнской незалежнасці 90-х была кволасць эканамічнае базы для яе: поўная прывязка чачэнской эканомікі да агульнарасейской, слабасць Грузіі і адсутнасць шляху камунікацыі між Паўднёвым Каўказам і Чачэніяй. Бяспрыкладны ў сучаснай гісторыі гераізм чачэнскага грамадзтва ня мог таго кампенсаваць.

Ёсьць імавернасць, што эліты ўсіх паўночна-каўкаскіх рэспублік пабачаць новыя шанцы для дасягнення нацыянальнага суверэнітэту, калі ў Паўночнага Каўказу зьявіцца патэнцыйная роля ў эканамічнай і транспортнай паўднёвакаўкаска-чарнаморскай систэмэ і месца ў рэгіональным падзеле працы.

ўлады, што пасъля перайшла да ягонага сына.

Бацька Анзор, Аслан, быў начальнікам штаба 15-тысячнай пераможнай чачэнскай арміі ў часе першай вайны. Пасъля выгнанння 40-тысячнага экспедыцыйнага корпусу фэдэральных сілаў як нацыяналыны герой быў абраны на прэзыдэнта.

Калі ў 1999 годзе распачалася другая вайна, ён паўгоду ўзначальваў абарону і пасъля яшчэ пяць гадоў кіраваў узброеным падпольлем. Унікальны выпадак, калі малая нацыя (1,300,000 чалавек, на тэрыторыі, роўнай прыкладна палове адной з беларускіх абласцей) так упарты адстойвала незалежнасць.

Анзор Масхадаў, як і большасць чачэнцаў, апранаецца з строгай акуратнасцю і мае бездакорныя манеры.

Аслан па-чачэнску назначае «леў». А Анзор — імя грузінскае. Так Аслан Масхадаў назваў сына ў гонар свайго сябра па Савецкай Арміі, грузіна.

— Спадар Масхадаў, як Вы апынуліся ў Нарвегіі?

— Прыехаў год таму і папрасіў палітычнага прытулку, як і астатнія чачэнцы, якія апынуліся тутака. Да таго не-каторы час жыў у Баку.

— А сям'я?

— Сям'я пакуль застаецца ў Баку. Ёсьць шанцы, што ўзъяднаемся.

— Колькі чачэнцаў усяго

тут у Нарвегіі?

— Каля пяці тысячаў. Маём тут сваю грамаду, як і ў кожнай краіне, дзе ўтварылася чачэнская дыяспара.

— Хто ўзначальвае гэтую грамаду?

— Абраныя лідэры. Яны падтрымліваюць сувязь з урадам рэспублікі.

— А хто цяпер узначальвае ўрад?

— За мяжою — міністар замежных спраў Ахмед Закаеў. А ў краіне наш лідэр — прэзыдэнт Доку Ўмароў.

— І ён рэальная кантралюе рэальная партызанская атрады, што дзейнічаюць у Чачні?

— Галоўнакамандуючы чачэнскімі сіламі ніколі не пакідаў Чачні.

— Які на сёньня агульны лік партызанскіх атрадаў, што дзейнічаюць у Чачні?

— Атрадаў шмат, але яны невялікія. Яны каардынуюць свае дзеянні з Доку Ўмаравым. Актыўныя на сёньня каля 500 чалавек, раскіданых па розных раёнах. Для Чачні гэта мала. Не забывайцеся, што ім процістаіць вялізная армія. Даводзіца чакаць, што зменіцца ў Рәсей. Трэба перадусім берагчы людзей. Вярнулася сітуацыя, якую я сам перажыў, калі быў падлеткам. Тады мы ня мелі над сабой камандзіра, але кожны сам ведаў, што трэба рабіць, каб дапамагаць партызанам.

— У Фінляндыйі ствара-

еца міжнародны трывалы на Чачні. Якія мэты гэтай ініцыятывы?

— Ён ствараецца з удзелам праваабарончых арганізацый, якія дзейнічаюць у

Еўропе і Рәсей. Яго задача — збор фактаў, сведчанняў пра злачынствы ў Чачні. Гэта прысадца. Каб вінаватыя панеслы пакаранье. У сваёй дзейнасці яны кансультируюцца зь юрыстамі, што ўдзельнічалі ў стварэнні Міжнароднага трывалу ў Гаазе.

— Ці гатовыя Вы прадаўжыць спраўу свайго бацькі, калі спатрэбіцца?

— У нас лідэраў многа. Ніхто ня ведае, што будзе ў будучыні, і добра, што мы ня ведаєм... Сымерць майго бацькі — гэта гісторыя. Чачэнцы — такі народ, для якога гонар даражэйшы за жыцьцё. Таму ў нас кожнага забітага замяніяе другі. Я ня бачу іншага варыянту і ў першай вайне ня бачыў. Трэ было абараніць раздзіму. Наш народ плаціць за свабоду дарагую цену.

Рамзан Кадыров съяўкуе дзень народзінаў.

Незалежная дэ-факта

Чачэнскі прэзыдэнт Рамзан Кадыраў стварыў дзіўную дзяржаву. Ён клянеца ў вернасці Pacei, але на маскоўскія гроши ўмацоўвае самадзяржаўе. Ці не спасьцігне яго лёс ягонага бацькі?

Маладыя жанчыны шпацыруюць па доўгай вуліцы ўздоўж двух шэрагаў пшэрыяў, кавярняў ды модных буцкоў, якія адчыніліся ўсяго некалькі дзён таму. Грэзны, горад, назва якога доўгі час сымбалізавала ўсе жахі вайны, пачынае выглядзець як єўрапейскае места, прынамсі, у асобных сваіх частках. Яшчэ два гады таму чачэнская сталіца выглядала, хутчэй, як Бэрлін пры канцы Другой сусідствтай.

А цяпер вось-вось адчыніца адзін з найбольших у Эўропе мячэтав. За некалькі вуліцаў адгэтуль адноўлены стадыён «Дынама» адчыніе сваю мармуровую браму для наведнікаў. Стрэлы пад ёмных кранаў сноўдаюць па-над новым комплексам пяціпавярховых будынкаў. Праз горад цячэ бясконцая плынь «жыгульёў». Іх цяпер ніхто не спіняе — расейскія блокпасты знятыя.

Пасыля сямі год вайны ў Чачнію вярнуўся спакой. У гэта неяк аж ня верыцца.

Цяпер, калі маскоўскія гарматы змоўклі, 300 000 жыхароў некалі самага прыгожага гораду Паўночнага Каўказу занятыя рамонтам пашкоджаных вайной будынкаў, кладуць цэглу, тынкуюць сцены, замяняюць выбітыя выбухамі шбы. Працуюць у трох зымены.

Як многія іншыя працаўнікі, 30-гадовы Алі Мансураў ня мае будаўнічай адукцыі. Гэты чалавек са змучаным тварам мае дыплём інжынэра-нафтавіка, аднак, як і многія ягоныя былыя калегі, ня здолеў знайсці працы па прафесіі. Беспрацоўе ў Чачні складае 76%, сцьвярджуюць чыноўнікі ў Грэзным. Ад лютага Мансураў цягае вазкі з цэмантам.

Мансураў, як і многія іншыя будаўнікі, так і не атрымалі абязанага штотэмесячнага заробку ў 400 эўра. Пакуль што ім выдалі толькі аванс, прыкладна адну трэцюю частку гэтай сумы. Разам з tym, Мансураў кажа, што ў складзе «вялікія спадзяванні» на Рамзана Кадырава, «маладога, энэргічнага прэзыдэнта».

Сапраўды, здаецца, што літаральна ўсе звязываюць свае надзеі з Кадыравым. Фраза «малады, энэргічны прэзыдэнт» — на вуснах кожнага. І гэта ня дзіўна, калі дзяржаўная чачэнская тэлевізія ды радыё і ўдзені і ўнаучы транслююць хваласьпевы прэзыдэнту. 30-гадовы Кады-

раў, якога пасадзіў на чачэнскі трон расейскі прэзыдэнт Уладзімер Пуцін, асабістая кантралюе ўсе будоўлі ў горадзе.

Кадыраў упампоўвае ў рэканструкцыю гроши, атрыманыя з Москвы. Расейскі ўрад, у сваю чаргу, толькі сёлета выдаткаваў 200 млн. эўра на адбудову зыншчанай вайной рэспублікі.

Фундацыя імя Ахмэда Кадырава — яшчэ адна крыніца сродкаў для рэканструкцыі. Гэта непразрыстая дабрачынная структура, названая ў гонар бацькі прэзыдэнта, які быў забіты ў траўні 2004 г., зъбірае ахвяраванні з бізнесоўцаў з сумнеўнай рэпутацыяй, і, паводле некаторых звестак, займаецца вымагальніцтвам, змушаючы плаціць «унёскі на дабрачыннасць» звычайных працоўных.

Нягледзячы на ўсе намаганні, Грэзны дагэтуль нельга называць нармальнымі мірнымі горадам. Так, некаторыя будынкі адбудаваныя, але ў іх, як і раней, няма

вадапроваду, не падключана каналізацыя. Бязьветранымі вечарамі па горадзе плыве пах дыму — жыхары паляць съмецьце. Съмецьцявозы — рэдкія госьці ў мікрараёнах Грэзнага.

Мачыць шайтанаў

Адзін з самых навязлівых гукаў у горадзе — рыпеньне жалезных помпаў. У адсутнасці вадапроваду жыхары бяруць ваду з калёнак.

Ваха Насуханаў жыве ў пачасыльным месцы. Ён — мэр Гудэрмэсу, гораду, дзе нарадзіўся прэзыдэнт Кадыраў. Ён усхватляе Чачнію як месца гармоніі. «Тут няма проблемаў», — кажа ён. — Прэзыдэнт вырашае ўсё».

Шпацыруючы па вуліцы Кадырава, Насуханаў мінае пазалочаную статую Кадырава-старойшага і зазірае ў ювелірную краму. Прадавачка дэмантструе яму кальцо з дыямантамі, на цэліку — сума, адпаведная 4 800 эўра. Гэта — 25 сярэдніх месячных заробкаў у Чачні. На сцяне — алейны партрэт Кадырава-малодшага.

На іншым баку вуліцы барадаты ахойнік-«кадыравец» расчыняе дзвёры ў Рэспубліканскі спартовы клуб Рамзана. Позірку адкрываецца шасыцімэтровы постэр з выявай прэзыдэнта. Сыцены ўпрыгожваюць шэсьць іншых прэзыдэнцкіх фота.

У трэніровачнай залі, чистай да бліскучай, маладыя накачаныя мужчыны залаляць у баксёрскі рыng. На кожным — майка з партрэтам Рамзана. У куце залі — фота Пуціна. Ён злыёгку ўсымхаеца. У 1999 г. ён быў прэм'ер міністром і на-кіраваў сюды расейская войскі. Цяпер Пуцін проста паблажліва паглядае на дзівацтвы кіраўніцтва новай рэспублікі.

Страх і захапленыне

Падобна да мафіёзнага боса Рамзан Кадыраў выклікае ў адноўкавай меры страх і захапленыне свайго народу. Чачэнцы, уключна з дзяржслужбочымі, надзвычайна асьцярожныя ў любой крытыцы культуры, які атакае бацьку ды сына Кадыравых. Сына, які ператварыўся ў сапраўднага правінційнага дыктатара.

Цягам некалькіх год «кадыраўцы» — фармаваныне з 19 000 узброеных байцоў, — выкрадалі, катавалі і забівалі сваіх суродзічаў. У 2005 г., калі Кадыраў быў яшчэ намесынкам прэм'ер-міністра, ён заявіў пракрамлёўскай «Камсамольскай праўдзе», што ягонае хобі — «мачыць шайтананаў», г.зн. забіваць паўстанцаў, якія змагаюцца за незалежнасць Чачэніі. Паводле звестак праваабарончай арганізацыі «Мэмарыял», каля 3 500 жыхароў рэспублікі папросту «зьніклі» ад 1999 г. з дапамогай расейскіх войскаў ці «кадыраўцаў».

Кадыраў-малоды ганарліва носіць на грудзёх зорку «Героя Расеі». Ён акружаны аховай, трэніраванымі мужчынамі ў чорным, ездзіць на «Хамэры» і вядзе сябе на публіцы як гаспадар жыцця. Падчас конкурсу прыгажосці ў Грозным ён сыпаў 1000-рублёвымі банкнотамі і загадаў даставіць ды зарэаць пяць вэрблодаў для съята ў сваёй роднай вёсцы.

Небяспечная справа

З вечнай хлапечай усмешкай на твары, Кадыраў ігнаруе той факт, што быць прэзыдэнтам Чачэніі — небяспечная справа. Пачынаючы з 1996 г. чатыры з пяці прэзыдэнтаў Чачэніі загінулі. Адзіны, хто пакінуў пасаду жывым, быў папярэднік Кадырава-малодшага — Алу Алханаў. Кадыраў, які ў той час быў прэм'ер-міністром, змусіў яго ссыці ў адстаўку.

«Кадыраўцы» жорстка абыходзяцца з

узброенымі паўстанцамі, якія дагэтуль дзейнічаюць на тэрыторыі рэспублікі, асабліва ў гарах паўднёвой Чачэніі. Тыя, каго злавілі, і хто выжыў пад электрашокам на допытках, часта трапляюць у ІК-2, турму ў Чарнакозава, што ў 50 км на паўночны захад ад Грознага. Масква ператварыла гэту ўстанову ў прыкладную турму «на ёўрапейскім узоры».

У сталойцы паветра прапітанае рэзкім пахам мыочных сродкаў. Арыштанты ў блакітных робах ядуць боршч. 25-гадовага Ламалі Бяржанава ўтрымліваюць у камэрэ зь дзевяццю металёвымі ложкамі ў двухпавярховым турэмным корпусе. Кампутаршчык па адукацыі, ён далучыўся да «незаконных узброеных фармаваніяў» (маскоўскі тэрмін для чачэнскіх партызан) і быў асуджаны ў 2005 г. да дзесяці год турмы. Калі вязыні крохаць ад турэмной брамы да сваіх камэрэў, іх сустракае лёзунг на сцяне «Чэсная праца — дарога дадому».

Тыя чачэнцы, якія ня ўпэўненыя ў тым, што праца здольная прынесці свабоду тым, хто живе ў імпэріі Кадырава, згуртаваліся вакол Доку Умарава, палявога афіцэра, які быў авбепчаны прэзыдэнтам Чачэніі пасля гібелі першага пераемніка Аслана Масхадава. Умарав працягвае «газават», съятарную вайну «супраць расейскіх акупантатаў і мясцовых здраднікаў».

Расейскія афіцэры ацэньваюць колькасць яго байцоў у 300–800 чалавек, большасць з іх ня мае 30 гадоў. Кожны тыдзень партызаны ўзрываюць машины расейскіх чыноўнікаў ды «кадыраўцаў», а таксама абстрэльваюць вайсковыя аб'екты. Паўстанцы абапіраюцца на сымпаты дзясяткай тысячаў спачуваючых і гістарычнай памяць, якая прагне помсты.

«Мы перадалі ўладу бандытам»

На кірмашах Грознага маладыя працоўцы гандлююць кампакт-дышкамі Bon Джові і «Ролінг Стоўнз», а таксама касэтамі з забароненымі записамі барда Цімура Музураева, які съпявае пра «Грозны ў вечным полымя», пра «съятарны джыхад» і пра «райскія сады» для забітых чачэнскіх змагароў.

З дапамогай некалькіх амністый Кадыраў здолеў перацягнуць да мірнага жыцця стомленаых паўстанцаў, саслабіўшы, такім чынам, фронт супраціўлення. Былыя паўстанцы атрымалі пасады ў міліцыі ды ва ўрадзе. Гэтак, Магамэд Ханбіеў, былы міністар абароны Рэспублікі Ічкерыя і герой дзівюх войнаў, цяпер засядае ў чачэнскім парля-

Новыя мікрараёны Грознага.

мэнце. Дукваха Абдурахманаў, сыпікер парлямэнту, быў у авангардзе герайчнай абароны Грознага ў 1994 г. Артур Ахмадаў, кіраўнік грэзьненскага АМОНу, быў галоўным целаахоўнікам Аслана Масхадава.

Паліваючы па плячы, Кадыраў запэўнівае былых змагароў, што ён спадзяеца на іх. Но і сам ён, у 18 гадоў, быў сярод іх. Прэзыдэнт нібы падае сигнал паўстанцам: у канчатковым выніку, вы перамаглі.

Аддаленые Расеі

Кіраўніцтва Чачэніі ўжо патрабуе ад Расеі вываду «непатрэбных войскаў». Кадыраў таксама дамагаеца, каб чачэнскія хлопцы праходзілі службу выключна на радзіме, а не на прасторах Расейскай Фэдэрацыі. Ён заклікаў расейскі МУС зачыніц свой аддзел у Грозным, які займаеца следствіем па справах чачэнскіх паўстанцаў. Кадыраў заклікае зыняць прызначанага з Масквы пракуора. Прадстаўнікам Крамля ў Грозным здаецца, што чачэнскі ўрад усяляк імкнецца аблежаваць маскоўскую прысутнасць у рэгіёне.

Расейская армія, якая паводле афіцыйных падлікаў згубіла 9800 чалавек, утаймоўваючы бунтоўную правінцыю, раскватэрэваная ў гарнізоне 42-й дывізіі ў Ханкале каля Грознага. Выходзіць за межы базы — съяратна небяспечна.

Група са ста агентаў ФСБ забарыка-давалася ў будынку ў цэнтры Грознага, які пару тыдняў таму быў урачыста адчынены. Агенты жаляцца, што могуць толькі аналізаваць сітуацыю ў Чачэніі, але не ўпіываць на яе.

«Мы перадалі ўладу бандытам», — кажа міністар ФСБ. І, нібыта ў пацьвярджэніе ягоных словаў, Кадыраў прызначаў свайго стрыечнага брата прэм'ер-міністром.

**Уэ Клюсман, «Шпігель»
(пераклад АК)**

«Можна прагназаваць працяг узброенай барацьбы»

Што робіцца ў расейскім Паволжы? З актывістам чуваскага руху Сяргеем Чуркіным гутарыць карэспандэнт «НН».

«НН»: Які працэnt тытульнаага насельніцтва жыве на сёньня ў краінах расейскага Паволжа?

Сяргей Чуркін: Тытульнае насельніцтва Мардовії складае 31%, трэба толькі заўважыць, што няма канкрэтных дадзеных па судносінах дзяўюючых этнакультурных груп, макшы і эрзі. У Чувашыі гэтыя працэnt складае 68, у Мары Эл — 46, Татарстане — 48, Удмурціі — 34, Башкыртастасне — 23. Таксама трэба ўлічваць, што ў Татарстане і Башкыртастасне дадзеныя аб нацыянальным складзе хаваюцца ўсялякімі шляхамі і скажаюцца рэспубліканскімі элітамі. Гэта неаднакроць становілася прычынай канфліктных ситуацый ў час перапісу насельніцтва. Так было ў 2002 годзе і ў шэрагу іншых выпадкаў.

«НН»: Ці валодае тытульнае насельніцтва гэтых рэспублік роднай мовай?

СЧ: Дадзеныя аб узроўні валодання роднай мовай таксама зьяўляюцца непажаданай тэмай для кірауніцтва большасці рэспублік Паволжа, паколькі яны знаходзяць відавочную неефектыўнасць рэгіяналь-

.....
Сяргей Чуркін

Расеец. Выкладчык
немецкай мовы
Ульянаўскага ўніверсітэту.
Жанаты з чувашкай,
вывучыў чуваскую мову.
Актывіст чуваскага руху.

Доля карэннага насельніцтва ў рэгіёнах, %

Уменьне гаварыць на роднай мове, %

валоданьне — толькі калія 10%.

«НН»: Ці выходзяць на гэтых мовах газэты, часопісы, інтэрнэт-выданыні. Ці ёсьць нацыянальнае тэлебачаньне і радыё?

СЧ: Ва ўсіх нацыянальных рэспубліках Паволжа існуе тэлебачаньне, радыё, друкаваныя і электронныя СМІ на мовах тытульных нацыянальнасцяў. У некаторых выпадках нават існуюць СМІ на мовах буйных дыяспараў іншых народаў. Тоё самае датычыць і блізкіх «расейскіх» рэгіёнаў. Наклады газэты асноўным не перавышаюць 20 тысячай экзэмпляраў. Рэгіёны распаўсюдзілі тэле- і радыёсигналы нацыянальных СМІ практычна абмежаваныя межамі рэспублік, тоё самае адносіца і да друкаваных выданьняў. Апошнім часам вялікі рост адзначаецца ў частцы нацыянальных інтэрнэт-ресурсаў, у прыватнасці, налічвае больш за сотню татарскамоўных сайтаў. Якія, як правіла, харектарызуяцца крытычным стаўленнем да палітыкі Крамля. Адносна жадання чытаць на роднай мове, то яно значна больш выражанае ў асяроддзі дыяспары, якія пражываюць у памежных з «маци»-радзімай рэгіёнах. Паказальным зъяўляецца той факт, што пры правядзенні алімпіяды і іншых спаборніцтваў па веданьні роднай мовы прадстаўнікі дыяспары ўстойліва паказваюць лепшыя вынікі, чым жыхары нацыянальных сталіцаў,

якія маюць усе ўмовы для вывучэння моваў.

«НН»: Нацыянальныя мовы вывучаюцца ў школах, вучэльнях, універсітэтах?

СЧ: Выкладаньне на роднай мове найбольш пашыранае ў Татарстане і Башкырстане (у сярэдніх школах вывучэнне мовы абавязковое для ўсіх, у дэзвюю трацінах агульнаадукацыйных навучальных установах родная мова зъяўляецца асноўнай). Ва ўніверсітэтах адучыць на татарскай і башкірскай мовах атрымліваюць калія траціны студэнтаў. У Чувашыі, Мары Эл, Мардовіі і Удмуртіі вывучэнне нацыянальнай мовы ў школе абавязковое толькі для прадстаўнікоў тытульной нацыі, для іншых — факультатыўна. Навучаньне на родных мовах ва ўніверсітэтах і сярэднеспэцыяльных навучальных установах абмежаванае філялічнымі і культурна-гістарычнымі факультэтамі і спэцыяльнасцямі. Усяго гэта ня больш, чым некалькі прадцэнтў ад агульнай колькасці навучэнцаў.

«НН»: А што культура? Абміжоўваецца, прапанешаму, фальклёрам?

СЧ: Стан нацыянальных культур у рэспубліках можна ахарактарызаваць як эклектычны. Побач з відавочнымі поспехамі нацыянальнага адраджэння адзначаецца нарастанье проблемаў з значным канфліктным патэнцыялам. Статыстыка друкаваньня

на нацыянальных мовах маеца толькі згодна дадзеным рэспубліканскіх дзяржаўных выдавецтваў і не ўключае ў сябе прыватныя выдавецтва магчымасці.

Ва ўсіх рэспубліках адзначаецца значны рост выданьняў сучаснай маса-тацкай літаратуры — прозы і паэзіі на нацыянальных мовах. Актыўна працуеца нацыянальныя тэатры. Як і па папярэдніх пазыцыях, найбольшых поспехаў у гэтай галіне дасягнулі Татарстан і Башкырстан. Формы сучаснай мас-культуры (у тым ліку і рок-музыка) прадстаўлены ва ўсіх рэгіёнах. Аднак у сілу нацыянальных асаблівасцяў яна не знаходзіць шырокага распаўсюджваньня. Мусульманскі мэнталітэт татараў і башкіраў цяжка ўспрымае з рокавай музычнай танальнасцю. У той час нацыянальныя эстрадныя выканаўцы ў стылі поп карыстаюцца вялікім попытам. Фальклёрныя традыцыі і абрады вітаюцца старэйшым пакаленнем народаў Паволжа, аднак знаходзяць недастатковы водгук сярод моладзі, якая аддае перавагу сучаснай музыцы.

«НН»: Ці існуюць у гэтых народаў нейкія палітычныя рухі і арганізацыі? Якія мэты яны ставяць у сваёй дзеяніасці?

СЧ: Палітычныя рухі аўтактонных народаў Паволжа ставяць перад сабой задачу абароны рэспубліканскага сувэрэнітэту, моўных і культурных правоў сваіх народаў. Да іх можна аднесці Сусьветны Татарскі Грамадзкі Цэнтар (ВТОЦ) і яго радыкальнае крыло «Ітыфак», а таксама моладзевую арганізацыю «Азатлык», чуваскую арганізацыю «Тэп Ял Парці» (Партыя нацыянальнага адраджэння), эрзянскі рух «Эрзян мастер» (Эрзянская зямля).

зямля). Найбольш шматлікімі, фінансава забясьпечанымі, а таксама структурна і арганізацыйна разьвітымі з'яўляюцца ў першую чаргу татарскі і башкірскія арганізацыі. Агульнарасейскія СМІ пэрыядычна паведамляюць аб захопе ці зынішчэнні татарскіх і башкірскіх дабравольцаў, якія ваююць у Чачні і прылеглых каўкаскіх рэгіёнах у шэррагах ісламісцкага падполья. Пры гэтым кіраўніцтва нацыянальных рухаў пастаянна адмаўляе факт накіравання сваіх пасъядоўнікаў для ўдзелу ў такіх формах барацьбы.

«НН»: Якай пэрспэктыва чакае гэтые народы?

СЧ: Бліжэйшая пэрспэктыва гэтых народаў у вялікай ступені залежыць ад нацыянальнай палітыкі Крамля, яго імкнення пазбавіць нацыянальныя рэспублікі льгот і прэфэрэнций, дасягнутых у часы кіравання Ельцына. У любым выпадку можна прагнаваць практычныя і прыкладныя практыкі іншых народаў, якія аддаюць перавагу сучаснай музыцы.

«НН»: Ці існуюць у гэтых народаў нейкія палітычныя рухі і арганізацыі? Якія мэты яны ставяць у сваёй дзеяніасці?

СЧ: Палітычныя рухі аўтактонных народаў Паволжа ставяць перад сабой задачу абароны рэспубліканскага сувэрэнітэту, моўных і культурных правоў сваіх народаў. Да іх можна аднесці Сусьветны Татарскі Грамадзкі Цэнтар (ВТОЦ) і яго радыкальнае крыло «Ітыфак», а таксама моладзевую арганізацыю «Азатлык», чуваскую арганізацыю «Тэп Ял Парці» (Партыя нацыянальнага адраджэння), эрзянскі рух «Эрзян мастер» (Эрзянская зямля).

**Гутарыў Зыміцер
Панкавец**

Некалькі палітычных рухаў аўтактонных народаў Паволжа

ставяць перад сабой задачу абароны рэспубліканскага сувэрэнітэту, моўных і культурных правоў сваіх народаў. Да іх можна аднесці Сусьветны Татарскі Грамадзкі Цэнтар (ВТОЦ) і яго радыкальнае крыло «Ітыфак», а таксама моладзевую арганізацыю «Азатлык», чуваскую арганізацыю «Тэп Ял Парці» (Партыя нацыянальнага адраджэння), эрзянскі рух «Эрзян мастер» (Эрзянская зямля).

Гарадзенец ледзь ня страціў вока, адкаркоўваючы піва

Вяртаючыся з працы, у шапіку на аўтавакзале набыў піва. Ханец' адкаркаваць, і ледзьвэ дакрануўся запальнічкай да корку, як той стрэліў праста ў вока. «Я нават націснучь на корак не паспей, толькі лёгка дакрануўся», — угадвае Зыміцер.

Потым быў пякельны боль і кроў. Хлопец самастойна дасхай да бальніцы хуткай дапамогі, але там не ўзяліся яго ратаваць і накіравалі ў абласную бальніцу. Там ён цяпер і знаходзіцца. Зымітру нельга ўставаць з ложку, вока баліць. Мэдыкі не гарантуюць, што вока будзе бачыць. У пацярпелага сур'ёзная ўнутраная гематома.

Учора ён пачаў адрозніваць колеры. Пранейкае разъбіральництва зь піваварамі пакуль ня думае, не да таго. Але, як кажуць суседзі па палаце, тримаецца малайцом.

У сталіцы тэлефоны на 238 мяняюцца на 385, 279 — на 376

5 верасня ў сталіцы пачалося пераключэнне абанэнтаў з нумарацыяй 238-00-00—238-09-99 на новую электронную АТС з заменай нумарацыі на 385-00-00—385-09-99. А 17 верасня распачненца пераключэнне абанэнтаў з нумарацыяй 279-30-00—279-39-99 з заменай нумарацыі на 376-00-00—376-09-99.

Расея — сусветны лідэр па спажываньні кенгураўшчыны

На першае месца Расея выйшла яшчэ ў 2004, закупіўшы ў Аўстраліі

мяса кенгуру на 11 млн даляраў. Гэтае мясо дастаткова таннае і ўтрымлівае многа пратэіну. Дыетолягі адзначаюць таксама нізкае ўтрыманьне тлушчу — менш за 2% і экалягічную чысьціню і параўноўвае яго па ўласцівасцях зь ялавічынай, а па смаку — з дзічынай.

Аднак часта рассейцы нават не здагадваюцца, што спажываюць кенгурацыну — пераважна зь яе робяць сасіскі. Таму, набываючы сасіскі або пяльмені, зробленыя ў РФ, не выключайце, што іх інгрыдыенты ў нядыўнім мінулым скакалі па аўстралійскіх разлогах.

Мёртвае возера можа памерці

У возеры ля вёскі Сасноўка ў Светлагорскім раёне ні ў глыбіні, ні на паверхні няма ніякіх прыкметаў жыцця, нават казурак і

апалонікаў. А ў сэзон журавінаў у лесе ня знайдзеш камароў. Нават пералётныя птушкі мінаюць возера.

На думку дасьледчыкаў, мёртвае возера ўзынікла ў эпоху раставанья ледавікоў і цяпер на мяжы вымірання. Возера сілкуюць толькі ападкі й балота, якое знаходзіцца на дне. А таму неўзабаве Мёртвае возера ператворыцца ў звычайную дрыгву.

А вада тутака без жыцця, бо насычана серавадародам і вылучаеца павышанай кіслотнасцю. З-за гэтага расылінасьць надзвычай бедная, і тым жа карасям няма чаго есці.

29-гадовая жанчына згарэла ў машыне

6 верасня на трасе Гомель—Менск у раёне Жлобіна адбылося сутыкненне адразу чатырох аўтамабіляў. У

выніку аварыі ў адной з аўтамашын згарэла жыхарка Менску 1978 году нараджэння, якая, паводле папярэдніх звестак, і была віноўніцай здарэння.

Арабскі шэйх прыехаў у Беларусь на спаборніцтвы, а паехаў з маладой жонкай

Князь Аль Мактум э эмірату Дубай 5 верасня пакінуў беларускую сталіцу жанаты. Сюды ён прыехаў на спаборніцтвы па стэндавай стральбе. За кароткі час трэніровак і выступу 30-гадовы Саід Аль Мактум паспей прычараўваць дзяўчыну: ён узяў сабе за жонку Натальлю Аліеву, азербайджанку паводле паходжаньні.

У шэйха ў Дубае ўжо ёсьць адна жонка і пяцёра дзяцей.

СП, ГК, МБ; інф. «Звязды», АТН, БЕЛТА

Максім Мірны і Вікторыя Азаранка разам перамаглі ў Адкрытым чэмпіянаце ЗША. Запершае месца ў зымяшаным разрадзе «Вялікага шалому» яны атрымалі 150 тысяч даляраў на дваіх.

Вялікі дзякуй

Райсе А. зь Віцебску.
Фёдару К. з Талачынскага раёну.

Паўлу С. з Горак.
Антону М. з Палацку.
Аляксандру К. зь Берасцьця.

Уладзімеру Г. зь Менска-га раёну

Уладзімеру Ц. з Лагойс-кага раёну.

А.Т. з Лагойску.

Зымітру Ж., Георгію Ц. з Воршы.

Ірыне Ж., Руслану К. з Наваполацку.

Леаніду А. з Маладэчна.
Аляксандру Ц. з Шумілі-скага раёну.

Андрэю Л. з Салігорску.
А.К. з Дрыбінскага раёну.

Уладзімеру П. з Аршанс-кага раёну.

Антону Т., Анатолю П. з Жодзіна.

Андрэю С. з Верхнядзь-вінскага раёну.

Максіму Н., Аляксанд-ру М., Валянціну М., Вікта-ру А. з Гомелю.

Анатолю Б., А. Дз. з Магілёва.

Аляксандру А., Г.К., На-тальлі Б. з Горадні.

Аляксандру Г. з Кіраус-кага раёну.

Ірыне М., А.Л., Міха-сю Р., Івану К., Сяргею П., С.Д., Ганьне Г., Андрэ-ю Т., Галіне К., Уладзіме-ру С., Марыі Г., Н.Х., А.С., Барысу М., Н.Б., Р.Н.,

Алене Т., Натальлі А., Сяргею К., Віктару К., Аляксандру Л., Уладзіме-ру Р., Аляксандру Я.,

Вользе Ш., А.Л., Лідзія І. з Менску.

Каб
штотыдзень
атрымліваць
газэту,

дасылайце
адрасы і гроши
за газету. Кошт
на месяц —
8 тыс. рублёр.

1) Просім усіх
ахвотных чытаць
газету
паведамляць у
Рэдакцыю свае
адрасы і
тэлефоны. Гэта
можна зрабіць
праз: тэлефоны:
(017) 284-73-29,
(029) 260-78-32
(МТС), (029) 618-
54-84, e-mail:
dastauka@nn.by,
паштовы адрес:
а/с 537, 220050
Менск.

2) Просім у
блінку
банкаўскага
паведамлення
ці паштовага
пераказу
дакладна і
разборліва
пазначаць адрас,
у тым ліку
паштовы індэкс і
код пад'езду.

Па пытаньнях
атрыманьня
газеты пытайцеся
Рамана.

ПАВЕДАМЛЕЊНЕ

Касір

КВІТАНЦІЯ

Касір

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828				
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764				
Рахунак ат- рымальніка	3012 206 280 014		Асабовы рахунак	
(прозвіщча, імя, імя па бацьку, адрас)				
Від аплаты			Дата	Сума
За газету "Наша Ніва"				
Агулам				
ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828				
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764				
Рахунак ат- рымальніка	3012 206 280 014		Асабовы рахунак	
(прозвіщча, імя, імя па бацьку, адрас)				
Від аплаты			Дата	Сума
За газету "Наша Ніва"				
Агулам				

М.П.

Чыім палохаць «Эўропу»

Як кожны салідны гатэль, менская «Эўропа» мусіць мець свой прывід. Уявім сябе, як бы мог праходзіць кастынг на заніцьце вакансіі. Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі: Гэта і ёсьць той пакой?

Галоўны інжынэр: Так, спэцыяльны пакой, дзе будуть адбывацца ўсялякі парапармальныя рэчы. Тут будзе жыць прывід або фантом — аваізковая дэталь кожнага саліднага гатэлю на Захадзе. Канцэпцыя ўтым, што прывіды — гэта быццам душы тых пастаяльцаў, якія таямнічым чынам загнуліся ў нашым гатэлі або на ягоным месцы. Ёсьць некалькі кандыдатаў...

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі: Што ж, давайце паглядзім. Таварышы фантомы — палохайце!

Галоўны інжынэр: Кандыдат нумар адзін — дзяўчынка-пакаёўка. Легенда наступная: да рэвалюцыі яна служыла ў гатэлі, дзе багаты паніч, паабязышы жаніцца, скраў яе дзяўчыны гонар. Натуральная, кінту. Цяжарная, яна ад сораму выкінулася з гэтага вакна. Калі ласка, мадэмузээль.

*Па пакой праносіцца жаночы ценъ.
Вакно нечакана адчыняецца. На сцяне зьяўляюцца крывавыя літары: «Каб ты здохъ».*

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі: Усё?

Вы, таварыш інжынэр, ходзіце на адзіны дзень інфармаваныя? Дзяржава змагаеца за тое, каб няверныя бацькі цалкам аплачвалі ўтрыманьне дзяцей, а вы тут ссыпяеце асанну бацькоўскай безадказнасці! Калі ўжо выкарыстоўваць крывавыя надпісы, дык няхай на сцяне зьяўляеца хоць бы такі тэкст: «Даведка, дадзеная кіраўніцтвам ЛТП панічу ўтым, што ён цалкам аплаціў ўтрыманьне ў інтэрнаце свайго сына...»

Галоўны інжынэр: Наўрад ці атрымаеца. Многа літараў.

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі: Я вам пакажу! Я на вас нашло Ломаця! Я вас адпраўлю аграгарадкі падъямца!

Давайце варыянт нумар два.

Жудасная ціньня. Нечакана ў пакой пачынае адчывацца моцны пах плодава-яблычнага віна. Гучыць кампазыцыйныя групы Doors. Рантам мэлёдия абрываеца гукам разьбітага шкла.

Галоўны інжынэр: Тэма наступная. Фрагментарна гатэль пабудаваны на месцы кафэ «Пінгвін», дзе ў 1970—80-я тусаваліся хіпі. Ну і вось адзін чувак, накачаўшыся, далбануў другога

бутэлькай. Вось такая гісторыя.

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі: Таварыш фантом, матэрыялізуіцеся, калі ласка.

Узынікае празрыста посташь з доўгімі валасамі.

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі: Вы, прабачце, перад тым, як адкінуцца, піва не пілі?

Фантом: Дык у «Цэнтральным» чарніла ж за 80 капеек.

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі:

Дзякую, таварыш. Можаце зьнікнуць. Безабразіе, таварыш інжынэр! Я б яшчэ зразумеў, калі б гэтага маладога чалавека гікнулі, налізаўшыся піва айчыннай вытворчасці. Барацьба з імпартам. Набывайце беларуское! А тутнейкі каўкаскі напой. Гэтак ня пойдзе.

Галоўны інжынэр: Дык што рабіць?

Чыноўнік з аддзелу ідэалёгіі:

Пішыце заяву па ўласным жаданыні,

таварыш. Дзяржава вам даверыла адказнае заданье, а вы падабралі нейкіх маральна і іздына варожых урадаў. Увогуле мне здаецца, што той хіпан да Вас падобны. Ён вам не пляміш, якога Вы вырашылі ўладкаваць на цёпліе месцы? Гатэлю трэба нармальны патрыятычны фантом. Панавыклікалі бог ведае каго. Я на вас Ломаця спушччу, я...

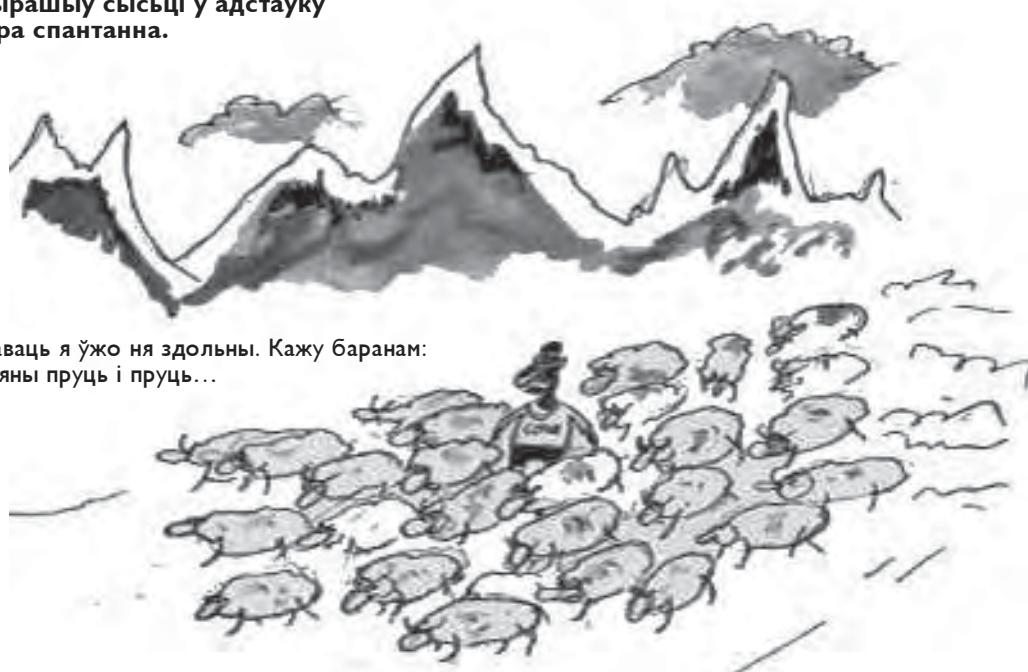
Інжэнэр дзіка крывіць і б'е чыноўніка па галаве мехам з цэмэнтам.

Галоўны інжынэр: Нарэшце праблема прывіду вырашаная.

КАЛІ Б...

...Канаплёў вырашыў сысьці ў адстаўку з паста сыпікера спонтанна.

— Здаецца, кіраваць я ўжо ня здольны. Кажу баранам: «Стаяць!», — а яны пруць і пруць...

ВОЛЬГА ГАЎРЫЛЬЧЫК

*Жывеш на вечна, чалавек...
M. Багдановіч*

Дык жыві ж асьцярожна,
Праз гадоў чараду
Не заўважыць бо можна
У чалавека бяду.

Як вышэйшым паставіш
Ты сябе ці яго,
Съвет умомант пазбавіш
Сыпеваў сэрца свайго.

Перамнож на спагаду
Усе набытвыя веды,
Страцяць гонар і ўладу
Чалавечыя беды.

ДЗЯНІС СІДАРОК**СОРАМНА**

Сорамна...
карыстацца паўсюль чужынскаю моваю,
Сорамна...
не знаходзіць замены ёй беларускім словамі,
Сорамна...
глядзець тэлевізар і слухаць радыё,
Гора там, дзе пануе страх і апатыя,
Значыць, гора нам.

Цяжка мне...
халоднай крывёй ablіваецца сэрца,
Цяжка мне...
ў краіне сваёй сабе не знаходжу месца,
У радзіме маёй чужынцы цяпер уладараць,
Няма аб чым тут зараз больш марыць,
Ня мае сэнсу ўвогуле марыць.

Кепска мне, калі чую афіцыйныя дадзенія,
Што ўсё добра, выдатна — «дзякую уладзе»;
У краіне мір, спакой і верацярлімасыць,
Толькі чамусыці баліць галава — актыўнасць
Сонца павышана — гавораць сынотыкі,
Я не зьяўлююся спэцыялістам па оптыцы,
Каб бачыць, што ўсё на так.

Іншыя вераць, лічаць, што пройдзе
Праз некалькі год, а мо і стагодзьдзяў,
Ды толькі як тады Беларусь будзе звацца,
Русыфікатараў плённая праца
Ідзе паскораным тэмпам.

Стаю, аборнуты бел-чырвона-белым съязгам,
Гляджу на блакіт неба, аблокі зыгзагам
І думаю, што ўсё, ўсё безнадзейна,
Ах, калі б хоць раз памыліцца, чарговая дзея
У драме гісторыі...

Сорамна, што гэткія думкі я маю,
Сорамна, што не хапае моцы змагацца,
Цяжка мне, але съязг мае раны хавае,
І ведаю — наперадзе пляцы,
Наперадзе воля...

АЛЕСЬ ТАНКЕВІЧ

Надыдзе ноч — пральца грэхазбор
Святой Алены й сумнага Сымона
на краплю шчасьця ад ягоных слоў
табе і мне — што чуецца дзвонам
съялых вачай ад леташніх высноў
што ты крадзеш крадзеш зь яго далоні

Каго назваць пужлівым мастаком ?
і час губляць запамятныя фарбы...
спаліў гаршкі — і размарыў багоў
прыбраў у сыметнік — і дазволіў... нам бы
звязаць гады у тысічы стагоў
і праз адзін пісаць : «Прабачце... марны»

І толькі сёньня прачытаў адказ —
забіцца ледарубам ці стамескай
сказаць начыстую альбо зманіць ураз
каб стаць яго нон-гратаўскай нявесткай
ды толькі ноч — з гатэлю «Эўразьвяз»
зыываецца з наседжанага крэсла

У 2007 годзе, годзе 125-
годзьдзя Купалы і Коласа,
«НН» штонумар друкуе творы
беларускіх паэтаў. У
ранейшых нумарах пабачылі
съвет творы Генадзя
Бураўкіна, Андруся
Храпавіцкага, Юрася
Пацюпы, Міхала
Анемпадыстава, Сяргея
Прылуцкага, Сяргея Сыса,
Алесія Макрацова ды іншых
аўтараў. Чакаем Вашых
твораў!

Капітан Танака і Гузік
адшкуалі стары дом...

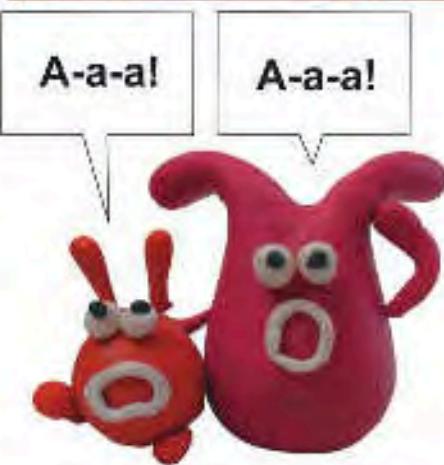
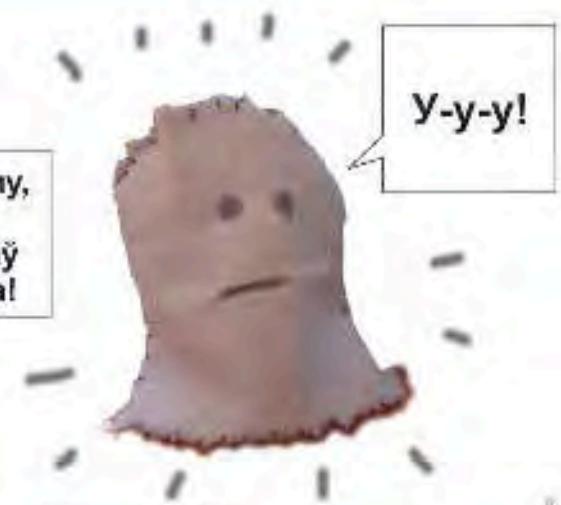

Сябры патрапілі ў доўгі калідор. На съценах віселі карціны.

Па-мойму,
ніякіх
прывідаў
тут няма!

У-у-у!

Хо-хо-хо!

Ратуйце!

Бяжым адсюль!

Капітан Танака

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

«Крама»

25 верасьня ў клубе-рэстаране «Фартуна» пройдзе презэнтация новага альбому гурту «Крама» «Усё жыцьцё — дзіўны сон». Пачатак а 19-й. Т.для даведак: 671-58-65.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

14 (пт) — «Чорная панна Нясьвіжу».
15 (сб) — «Ромул Вялікі».
16 (ндз) — «Кім».
17 (пн) — «Памінальная малітва».
19 (ср) — «Вольга».
20 (чц) — «Вечар».
21 (пт) — «Чычыкаў».
22 (сб) — «Мазстра».
23 (ндз) — «Каханье ў стылі барока».
24 (пн) — «Івона, прынцэса Бургундзкай».
26 (ср) — «Макбэт».
27 (чц) — «С. В.».
28 (пт), 29 (сб) — «Сны аб Беларусі».
30 (ндз) — «Дзіўная місіс Севіддж».
ранішнія спектаклі
16 (ндз) — «Сынежная каралева».
23 (ндз) — «Гаўлінка».
30 (ндз) — «Афрыка».
малая сцэна
14 (пт) — «Балада пра каханье».
20 (чц) — «Маці».

22 (сб) — «Адчыніце кантралёру!».

27 (чц) — «Апэльсінава віно».

Тэатар юнага гледача

19 (ср) — «Тарас на Парнасе».
20 (чц) — «Таямніцы блакітных азераў».
21 (пт) — «Тая, што стварыла чудо».
21 (пт) — «Дзень народзінаў ката Леапольда».
22 (сб), 23 (ндз) — «Мешчанін у шляхецтве».
22 (сб) — «Пацалунак ночы».
23 (ндз) — «Бармалей».
25 (аўт) — «Рыцар Ордэна Сонца».
26 (ср) — «Маленкі лорд Файтлерой».
27 (чц) — «А зоры тут ціхія».
28 (пт) — «Мятлік».
28 (пт) — «Прыгоды Бібігона».
29 (сб) — «Папялушка».
29 (сб) — «Залатое сэрцайка».
29 (сб), 30 (ндз) — «Паліяна».
30 (ндз) — «Маленькая трагедыя».

ІМПРЕЗЫ

Юбілей перамогі войскай ВКЛ

У Менску пройдzie імпрэзы, прысьвеченныя 645-годдзю перамогі вілікага князя Альгерда на Сініх Водах і вызвалення Украіны ад татарскага ярма. 15 верасьня а 12-й у фальварку «Добрая Мысьлі» (вул. Маріліўская, 12) адчыніца выстава Беларускага саюзу мастакоў «Вайсковая слава Беларусі». 20 верасьня ва Управе БНФ пройдзе сіяточны канцэрт. Пачатак а 19-й. Даведкі праз т.: 668-58-21.

ВЫСТАВЫ

Джозэф Конрад паміж сушай і морам

Да 16 верасьня Польскі інстытут у Менску і Нацыянальная бібліятэка Беларусі (пр. Незалежнасці, 116) запрашваюць на выставу, прысьвеченую творчасці Джозэфа Конрада, дзе распавядаецца пра ягонае дзяяцінства і юнацтва, сям'ю і традыцыі, у якіх ён гадаваўся, а таксама паказана літаратурная спадчына пісьменніка...

Менск у жывапісу 40 — 80-х XX стагодзьдзя

Мастацкая галерэя «Ла-Сандр-арт» (вул. Раманоўская слабада, 24) да 29 верасьня запрашвае на выставу, прысьвеченую 940-годдзю Менску. Менск паваенны, Менск, адроджаны з руін, куточки старога Менску, фрагменты вуліцаў з ужо неіснуючымі бу-

дымкамі — усё гэта можна будзе пачыць на выставе.

З>1 (тыры ў адным)!

Мастацкая галерэя «Ўніверсытэт культуры» (Кастрычніцкая пл., 1) прадстаўляе на арт-прасторы Беларусі новы «экспазыцыйны прадукт» — выставу З>1 (тыры ў адным)! Гэты праект — прэзэнтацыя творчасці трох маладых аўтараў, аўтадаўных адной alma-mater (БДУ культуры і мастацтваў). Галоўная ідэя праекту — у адзінай прасторы мастацкай галерэі паказаць тры самастойныя экспазыцыі, якія разам надаюць выставе агульнае гучаньне. Дзяніс Барсукоў прадставіць публіцы «Простыя рэчы» (жывапіс), Сяргей Ждановіч — «Персанальнайную прастору» (мастацкае фота), Алена Таборка — «Адлюстрацыі» (мастацкае лічбавае фота).

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Чортай мабільнік»

Чортай мабільнік (Hellphone)

Францыя, 2007, каліяровы, 98 хв.

Рэжысэр: Джэймз Хут

Ролі выконваюць: Жан-Батыст Манье, Джэніфер Дэкар, Бэнджамін Юнгерз, Уладзімер Кансіны, Эдуард Колен

Жанр: Рамантычная камэдыя з чорным гумарам

Адзнака: 5,5 (3 з 10)

Сямнаццацігадовы Сыд закахаўся ў багатую прыгажуну. Але ў гэтае нават няма мабільніка, каб дзяўчыне патэлефанаваць. У кітайскай краме герой знаходзіць чырвоную мабілу... якая выконвае яго жаданні. Але ў д'ябальскага тэлефона свае імты...

Французскі фільм акуратна зъмешвае тупасць моладзевых кінакамэдый, каліва чорнага гумару, саладжавасць і кінацытаты. Нуднавата-спажывецкія пакуты героя, які ня мае «кругой мабілы» зъмяняюцца рамантычнай казкай пра дамову з д'яблам. Ахвярай гэтай дамовы стаеца школыны нягоднік, які танчыць стрылтыз на стале, настаўнік, які аўдзеацца крэйдай і пляткарка, якая падпальвае валасы сваёй суразмоўніцы.

Але пакрысе чырвоны тэлефон падвышае стаўкі ў гульні, і падлет-каўыя жарты пераразтаюць у бадзёры парадынныя кашмары... Зыдзекі гэтыя па-французску легкадумныя, з улікам аўдиторыі — некрываўвяя — і цалкам глядзельныя, калі не вышукваць у карціне глыбокага сэнсу.

Андрэй Расінскі

Чачня:

**незалежнасьць,
аплачаная крыўёй
і адкладзеная**

Гутарка з Анзорам
Масхадавым.
Старонка 19.

Бонд ваюе ў Налібоцкай пушчы

галівудскі рэжысёр, ляўрэт «Оскару» 1999 г. Эдвард Цывік у Немянчынскім лесе, непадалёк ад Вільні, здымасе фільм, прысвячаны партызанскай барацьбе ў Беларусі. Старонка 16.

Наступны нумар «НН»
выйдзе ў чацвер,
27 верасня.

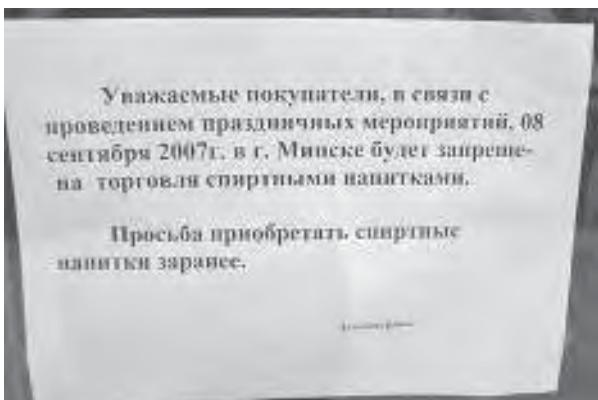
А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць
«Нашу Ніву», праста падпішыце дамову.
Дэталі — старонка 27.

год паэзіі

Вольга Гаўрыльчык.
«Дык жыві ж асьцярожна...»	29
Дзяніс Сідарок.
Сорамна	29
Алесь Танкевіч.
«Надыдзе ноч — пральецца грэхазбор...»	29

КУР'ЁЗ

Абвестка ў менскай краме напярэдадні Дня гораду.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

БЕЛАРУСКУЮ КНІГУ – БЕЛАРУСКИМ ДЗЕЦЯМ!

Гарадзенская моладзь распачала паз берадзенскамоўскіх кніг для дзіцячых дамоў Гарадзеншчыны. Звытаемся да ўсіх неабыквых людзей, з просьбай ахвяраваць беларускія кнігі для дзяцей — сіротаў. Т.: 585-51-38. Андрусь

ФЭСТ

Талькаўскі фэст адбудзеца 7 кастрычніка ў Тальцы. Пачатак у 12 гадзінай, збор калекцію. Т.: 377-99-59

ДАВЕДНІК

Падрыхтаваны энцыклапедычны даведнік «Рэпрэзанаваныя іздэвкі». Калі вам відома што пра пакутнікай або ёсць начынамасць пададзельнічыць у праекце, тэлефонайце: 753-82-12, 755-25-61, (017) 211-09-53. Леанід Маракоў

СҮВЕЧКІ

Набуду формы для адлівання сувечак. dubat@tut.by; Т.: (017) 75-69-00, (029) 942-50-96. Алесь

ПРАЦА

Якасна выканана пісмовая працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Звязтаца за гдзяду. Т.: 101-03-24. Юр'яс.

ПАКОЙ

Беларускамоўная жанчына, адкуція вышыншыя з 9-гадовым дзіцём, здыне пакой у Менску. Т.: (029) 800-97-03. Галіна

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Зынцер Касцяпіровіч запрашае ў падарожжа 16 верасня (нядзеля) па маршруце: Менск — Дубна — Луна — Індура — Гудзевічы — Адэльск — Вялікая Эйсманты — Масаліяны — Вэрэйкі — Менск. 19-22 кастрычніка: Познань — Гнёзна. Т.: 292-54-58; GSM 622-57-20; 509-12-16; 110-19-28

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

М. Узда. Менск. г. Ігум. у. Канічу: каб у вашым апавяданні пра медэвядзя было болей съмешна-га, то тады б надрукавалі. Пасправуйце.

«Наша Ніва». №33. 1907

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1911—2000).

сакратарыя рэдакцыі Наста Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўныя рэдактары Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місццовы фонд выдання

газеты «Наша ніва»

выдавец Прыватнае предпрыемства

«Суродзіцы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абязяжковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Віддзялення «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф. Скарбы, 79. Рэдакцыя не нісе адказнасць за замест ракляных абвестак.

Кошт свабодны. Пасведчаныя абрагістрацыі парыядычнага выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзеная Міністэрствам інформацыі Рэспублікі Беларусь.

Юрдычны адрес: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 301206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 12.09.2007.

Замова № 5000.

Рэдакцыйны адрес: Ракасоўскага, 102-71.